

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М. І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ»
у 2020 році

Львів – 2021

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» у 2020 році: Інформаційне видання. Львів, 2021. 117 с.

Видання містить інформацію про напрями та тематику досліджень, наукові розробки, публікації та інші результати наукової та науково-організаційної діяльності ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» у 2020 р.

Для економістів, науковців, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, а також всіх, хто цікавиться досягненнями науки України.

Відповідальний редактор: Кравців В.С., доктор економічних наук,
професор

Відповідальний за підготовку видання:

Демченко В.В., кандидат
фізико-математичних наук

Адреса Інституту: 79026, м. Львів, вул. Козельницька, 4.
Тел. (032)270-71-68, факс (032)270-70-58.
E-mail: irr@mail.lviv.ua.

ВСТУП

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. Інститут виконує функції методологічного, науково-організаційного і координаційного центру.

В Інституті проводяться фундаментальні і прикладні дослідження:

- проблем формування регіональної політики;
- еколого-економічного регулювання розвитку регіонів;
- сталого розвитку гірських та сільських територій;
- процесів раціонального використання виробничого, трудового, природно-ресурсного та інвестиційного потенціалу регіонів;
- розвитку фінансових взаємовідносин в регіоні;
- зовнішньоекономічної діяльності та транскордонного співробітництва;
- розвитку виробничої сфери та інвестиційної діяльності в регіонах;
- проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, демографічних та міграційних процесів;
- просторової організації соціально-економічних систем.

Інститут також здійснює:

- розробку проектів стратегій та програм соціально-економічного розвитку різних територіальних одиниць;
- підготовку концептуальних, методичних, експертно-аналітичних, прогностичних матеріалів, проектів законодавчих і нормативних актів;
- наукові експертизи та консультації з усіх напрямків своєї наукової діяльності;
- організацію нарад, семінарів, конференцій.

У 2020 році Інститут здійснював підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації за спеціальностями 051 «Економіка» та 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: через аспірантуру - докторів філософії в рамках провадження освітньої діяльності на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти (відповідно до отриманих ліцензій МОН України), а також через докторантуру.

В Інституті діє спеціалізована вчена рада Д 35.154.01 із правом захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» (наказ МОН України №1714 від 28.12.2017 р.).

Наукова діяльність Інституту у 2020 році визначалася основними напрямками наукових досліджень, відповідними програмами і тематичними планами робіт. Згідно із Статутом, головними напрямками наукової діяльності Інституту, затвердженими Президією НАН України, є:

- наукові засади формування регіональної політики та просторового розвитку;
- еколого-економічні проблеми та перспективи раціонального використання природно - ресурсного потенціалу регіонів України, сталого розвитку гірських територій;
- фінансові ресурси регіону та проблеми його інноваційно-інвестиційного забезпечення;
- регіональна соціальна політика, демографічні проблеми в регіоні, регулювання міграційних процесів;
- перспективи розвитку територіальних громад, транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій.

Організаційну структуру Інституту у 2020 році складала 7 наукових підрозділів:

- відділ регіональної екологічної політики та природокористування;
- відділ регіональної економічної політики;
- відділ регіональної фінансової політики;
- відділ проблем реального сектору економіки регіонів;
- відділ просторового розвитку;
- відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів;
- сектор транскордонного співробітництва.

За результатами державної атестації установи у 2020 році наказом Міністерства освіти і науки України від 17.06.2020 № 817 ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України» віднесено до I класифікаційної групи, до якої відносять наукові установи, що мають високий рівень отриманих результатів діяльності, визнання в Україні і світі, демонструють високий науковий потенціал та ефективно його використовують для подальшого розвитку, інтегровані у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів.

I. ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ІНСТИТУТУ У 2020 РОЦІ

Проведені протягом 2020 р. дослідження дозволили отримати ряд важливих теоретичних та прикладних результатів. Основні наукові досягнення Інституту у звітному році:

- Обґрунтовано концептуальну модель економічного регулювання екологічної безпеки в умовах реформи децентралізації повноважень в системі одиниць адміністративно-територіального устрою.

- Розроблено методологічні засади ідентифікації функціональних типів територій (8 функціональних типів), які враховують методичні підходи європейської регіональної політики та спрямовані на максимальну гармонізацію національної статистичної системи з європейськими нормами та стандартами.

- Запропоновано методологічний підхід до оцінювання ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіонів та розроблені практичні рекомендації щодо удосконалення системи управління регіональним розвитком для модернізації системи управління регіонами в умовах децентралізації.

- Побудовано економіко-математичні моделі оптимізації структури випуску і проміжного споживання переробної промисловості за критеріями підвищення рівня технологічності і зниження рівня імпортозалежності.

- Запропоновано теоретико-методологічний підхід до дослідження фінансових детермінант економічного зростання регіонів та територіальних громад в умовах невизначеності на засадах сучасних теорій поведінкової економіки та економічного зростання.

- Обґрунтовано концептуальні засади партисипативної моделі розвитку територіальних громад, яка спрямована на ефективізацію управління розвитком територіальних громад, розроблено методичні підходи до ідентифікації груп активів територіальних громад та проаналізовано проблеми управління окремими групами активів.

- Розроблено методику моніторингу міграційної активності населення в Україні, методичний інструментарій моделювання впливу міграції на соціальний та економічний розвиток в умовах глобалізації та здійснено апробацію розроблених моделей на прикладі Карпатського регіону України.

- Обґрунтовано методологічний підхід до вибору потенційних сфер смарт-спеціалізації на мезорівні та розроблено рекомендації практичної імплементації концепції смарт-спеціалізації в Україні з метою досягнення стійкого ендегенного зростання регіонів України.

- Розроблено методичні прийоми оцінювання екологічної безпеки як складової якості життя, здійснено їх апробацію на прикладі українсько-польського прикордоння й проведено компаративний аналіз екологічної безпеки в прикордонних субрегіонах України та Польщі.

- Удосконалено та апробовано науково-методичні підходи до дослідження ефективності структурних трансформацій економіки великих та середніх міст Західного регіону України.

- Обґрунтовано перспективи розвитку вітчизняних агропереробних виробництв, виходячи з поточних і прогнозних трендів кон'юнктури на внутрішньому і зовнішньому ринках збуту продукції. Запропоновано організаційні форми реалізації потенціалу розвитку агропереробних виробництв в Україні і механізми їх підтримки.

- Розроблено та апробовано методичні підходи до визначення видів економічної діяльності в секторі комерційних послуг, які мають вищий потенціал у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України, зростаючу економічну і соціальну віддачу та стратегічну конкурентоспроможність.

- Розроблено науково-методичний підхід до оцінки конкурентних переваг прикордонних регіонів, які межують з країнами-членами ЄС, в контексті перспектив їх інтеграції до глобальних ланцюгів доданої вартості та розраховано інтегральний індекс конкурентних переваг даних регіонів.

- Здійснено компаративний аналіз інноваційної активності та оцінку інноваційного потенціалу регіонів України. Обґрунтовано пріоритетні напрями формування стратегій смарт-спеціалізації регіонів України (на прикладі Львівської області).

- Розроблено науково-методичний підхід до оцінювання центр-периферійних взаємодій у регіоні на основі взаємопов'язаних етапів і методів та здійснено його апробацію на прикладі Львівської області.

- Розроблено проект Стратегії розвитку освіти Львівщини на період до 2027 року, яка передбачає розвиток потенціалу громадян Львівщини як визначальної передумови сталого соціально-економічного розвитку регіону та посилення його позицій як освітнього хабу.

- За результатами досліджень в 2020 р. підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 73 розробки (доповідних записок, наукових доповідей, аналітичних матеріалів, методичних рекомендацій тощо), впроваджено 58 розробок. До вищих державних органів країни (Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, міністерств та відомств) скеровано 42 розробки, впроваджено – 19.

II. ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ВІДОМЧОЇ, КОНКУРСНОЇ ТА ГОСПДОГОВІРНОЇ ТЕМАТИКИ

У 2020 р. проводились дослідження із 9 НДР відомчої тематики та 5 НДР програмно-цільової та конкурсної тематики НАН України, що виконувались за рахунок бюджетних коштів НАН України. З них у звітному році розпочато дослідження по 6 НДР (3 – за бюджетною програмою 6541030, 3 – за бюджетною програмою 6541230), завершено дослідження по 4 НДР (за бюджетною програмою 6541030).

Загалом за бюджетною програмою 6541030 виконувалися 11 НДР, за бюджетною програмою 6541230 - 3 НДР. З них 6 НДР відносяться до фундаментальних досліджень, 8 – до прикладних досліджень.

Крім того, у 2020 році виконано 3 НДР госпдоговірної тематики. Виконувалися також 1 НДР державної тематики (грант Національного Фонду досліджень України за результатами конкурсу «Підтримка досліджень провідних та молодих учених») та міжнародний проект в рамках програми ЄС «Еразмус +».

ДЕРЖАВНА ТЕМАТИКА

1. ФІНАНСОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ЗАСАДАХ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.

Вид тематики: державна тематика (грант Національного Фонду досліджень України за результатами конкурсу «Підтримка досліджень провідних та молодих учених»; реєстраційний номер 2020.02/0215; договір з НФДУ №19/02.2020 від 21.10.2020 р.; № державної реєстрації 0120U104888).

Науковий керівник проекту: д.е.н., с.н.с. Г.В. Возняк.

Основні виконавці: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська; к.е.н., ст.досл. Л.Я. Бенювська, к.е.н. Х.О. Патицька, д.е.н., с.н.с. М.М. Біль, к.е.н. О.П. Мульська, асп. Т.Л. Кльоба.

Термін виконання: 21.10.2020 - 31.12.2022.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Визначено ключові фінансові детермінанти забезпечення економічного зростання регіонів та територіальних громад. До них віднесено: підтримку цінової стабільності; залучення інвестицій та покращення бізнес-клімату; забезпечення стійкості публічних фінансів; прозоре адміністрування бюджетофор-

муючих податків; зростання обсягів капітальних інвестицій; збільшення обсягів кредитування (доступ до фінансових ресурсів). Доведено, що сучасна візія розвитку регіонів та територіальних громад повинна передбачати: а) подолання поточних викликів; б) активізацію процесів стимулювання економіки. Цьому сприятиме: стійкість бюджетна, стійкість фінансового сектору, грошово-кредитного сектору та цінова стабільність (Г.В. Возняк, Т.Л. Кльоба).

- Розвинуто науковий підхід до детермінації чинників економічного зростання територіальної громади, який базується на постулатах теорії ендogenous зростання, теорій інклюзивного та сталого розвитку. Ключовою умовою забезпечення економічного зростання територіальних громад визначено динамізм суб'єктів економіки громад щодо їх здатності до залучення, сприйняття та продукування інновацій (Х.О. Патицька).
- Досліджено еволюцію новітніх наукових поглядів на проблеми економічного зростання регіонів, що дало змогу визначити ключові чинники та сформувані теоретико-методологічний концепт дослідження фінансових детермінант. Аргументовано, що ключовими чинниками економічного зростання регіонів в сучасних умовах є людський капітал, інновації, що забезпечують економічний прорив, та інформатизація усіх соціальних та економічних процесів суспільства (І.З. Сторонянська, Л.Я. Беновська).
- В контексті формування людиноцентричної парадигми забезпечення економічного зростання регіонів та громад доведено доцільність аналізу його суспільно-орієнтованої ефективності та добробуту мешканців. Дослідження становлення теорії добробуту дало змогу обґрунтувати необхідність його розгляду не лише як задоволення матеріальних потреб (економічний добробут) з забезпеченням соціальної рівності і справедливості (суспільний vs індивідуальний добробут), а розширити його розуміння до можливостей людини проявляти свободу та вибір (мобільний добробут) в умовах конкурентних можливостей економічної і соціальної інклюзії (інклюзивний добробут) (М.М. Біль, О.П. Мульська).
- Сформульовано дефініцію добробуту як домінанти економічного зростання регіонів і територіальних громад з конкретизацією складових його формування, базових умов, імперативів і

напрямів забезпечення. Запропоновано розглядати добробут як індикатор суспільно-орієнтованої ефективності економічного зростання держави, регіону, громади, що відображає належний рівень забезпечення населення матеріальними і духовними благами з формуванням сприятливих умов людського розвитку й капіталізації людського потенціалу в конкурентному мобільному просторі (О.П. Мульська, М.М. Біль).

- У результаті аналізу теоретико-методологічних основ поведінкової економіки, запропоновано власну візію з конкретизацією передумов виникнення, етапів становлення та доцільності застосування в сучасних дослідженнях регіонального і місцевого розвитку. Аргументовано, що в умовах проведення низки інституційних реформ відбувається переоцінка цінностей індивідів, яка призводить до зміни поведінкової активності чи то органів місцевого самоврядування чи влади загалом (Г.В. Возняк).
- Виділено психологічні чинники та принципи, які лежать в основі поведінки індивіда чи групи осіб, що дозволило виявити ризики впливу поведінкових аспектів на прийняття рішень в контексті розвитку територіальних громад. Побудовано модель прийняття ірраціонального управлінського рішення суб'єктами економіки регіону, з конкретизацією умов невизначеності та ризику, фінансово-економічних наслідків прийняття суб'єктом ірраціональних рішень та інструментів їх корегування (Л.Я. Бенюська, Х.О. Патицька).
- Розроблено теоретико-методологічний підхід до дослідження фінансових детермінант економічного зростання регіонів та територіальних громад в умовах невизначеності, який: містить п'ять послідовних етапів реалізації; базується на позиції діалектичної єдності поведінкової економіки та філософії фінансових відносин; передбачає використання загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, системного, синергетичного, інституційного та поведінкового підходів, визначення критеріїв і пріоритетів економічного зростання (Г.В. Возняк, І.З. Сторонянська).

За результатами досліджень в рамках виконання роботи за звітний період опубліковано: 4 статті у фахових виданнях України; 2 статті у іноземних виданнях, 3 тези в матеріалах конференцій.

Робота перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на обґрунтування теоретико-методологічного концепту дослідження фінансових детермінантів, розроблення інструментарію прийняття фінансових рішень в умовах невизначеності, сценаріїв відновлення економічного зростання регіонів і територіальних громад на засадах поведінкової економіки.

Практична значимість дослідження визначається напрацюванням практичних рекомендацій щодо актуалізації фінансових детермінантів забезпечення їх фінансової стабільності регіонів і територіальних громад з врахуванням поведінкових ефектів.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (фундаментальні дослідження).

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВА ТА КОНКУРСНА ТЕМАТИКА НАН УКРАЇНИ

1. ВИОКРЕМЛЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТИМУЛЮВАННЯ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ. (Етап 1. Розроблення методичних засад виділення проблемних територій (громад, районів, міст) різних типів

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Відділення економіки НАН України; Постанова Президії НАН України від 18.12.2019 № 339; Договір від 16.01.2020 № 01/2020; № державної реєстрації 0120U103864).

Науковий керівник роботи: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. М.І.Мельник; д.е.н., с.н.с. Г.В. Возняк; д.е.н., с.н.с. І.А.Колодійчук; д.е.н., с.н.с. Х.М.Притула; д.е.н., проф. Шульц С.Л.; к.е.н., пров. н.с. П.В.Жук; к.е.н., ст. досл. Л.Я. Бенювська; к.е.н, доц. А.Р. Дуб; к.е.н., доц. І.Р.Залуцький; к.е.н. Х.О. Патицька; к.е.н., с.н.с. І.Р.Тимечко; к.е.н., с.н.с. С.Д.Щеглюк.

Термін виконання: I кв. 2020 р. – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Детерміновано проблеми реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки в частині запровадження функціональної типології територій, зокрема щодо ідентифікації територій за кожним функціональним типом, критеріїв визначення проблемності / неproblemності територій,

чіткого переліку територій, які можуть бути віднесені до певної групи. Розроблено методологічні засади ідентифікації функціональних типів територій (8 функціональних типів), які враховують методичні підходи європейської регіональної політики та спрямовані на максимальну гармонізацію національної статистичної системи з європейськими нормами та стандартами. Це уможливить практичну імплементацію принципів та інструментарію селективного стимулювання розвитку територій різних функціональних типів (І.З. Сторонянська).

- Обґрунтовано й запропоновано перелік критеріїв визначення монофункціональності міських територіальних громад, у яких розташовані монофункціональні міста, з огляду на новий адміністративно-територіальний устрій та зміни щодо повноважень органів місцевого самоврядування. Доведено доцільність включення до фокусу Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки поряд з трьома групами старопромислових монофункціональних міст (центрів вуглевидобування, центрів видобування рудної і нерудної сировини, центрів хімічної та нафтохімічної промисловості) таких груп монофункціональних міст як центри енергетики, центри обробної промисловості; транспортні вузли; аграрно-індустріальні центри; санаторно-курортні та туристично-рекреаційні центри (М.І. Мельник, С.Д. Щеглюк).
- Запропоновано методичний підхід до ідентифікації мережі центрів з ознаками ядер економічного розвитку, який включає критерії: чисельність населення, ступінь урбанізації за показником щільності населення та частка маятникових мігрантів. Розроблений підхід дозволяє уникнути суперечностей, які містить Стратегія – 2027: неузгодженість об'єктів стратегії щодо міських поселень та запропонованої функціональної типології територій; значна просторова нерівномірність розміщення центрів економічного розвитку з ознаками ядер економічного розвитку; високий рівень диференціації цих центрів за ступенем урбанізації на основі показника щільності населення; неврахування впливу децентралізації на зміни в системі розселення України, що вкрай важливо з огляду на зміну меж і складу цих територіальних утворень (С.Л. Шульц).
- З позиції повноцінної імплементації в Україні сучасного європейського інструментарію виокремлення сільських територій

на рівні регіону 3 рівня NUTS та місцевої адміністративної одиниці (LAU) запропоновано варіант правової дефініції терміну "сільська територія» та обґрунтовано критерії ідентифікації як сільських адміністративно-територіальних одиниць базового (LAU) та субрегіонального (районного) рівня (NUTS-3). З урахуванням наявних істотних перешкод методологічного впровадження європейського інструментарію ідентифікації сільських територій обґрунтовано й апробовано класифікацію територій адміністративних районів України як малих регіонів рівня NUTS-3 та аналогів місцевих адміністративних одиниць LAU за наявними статистичними даними, з виокремленням переважно міських, проміжних і переважно сільських територій, за проєвропейськими критеріями (І.Р. Залуцький).

- Обґрунтовано, із врахуванням європейського досвіду, критерії виокремлення гірських територій Українських Карпат; в управлінському аспекті запропоновано типологію гірських територій узгодити з системою адміністративно-територіального поділу й вироблено відповідну дефініцію поняття гірських територій та визначено склад територій відповідного функціонального типу (П.В. Жук).
- З врахуванням аналізу чинної правової бази України на предмет регламентації типів територій, на які скерована державна політика регіонального розвитку, виявлено відсутність правової регламентації поняття «прибережна територія». На основі дослідження методології типологізації прибережних територій в Європейському Союзі, критичного огляду українського законодавства обґрунтовано доцільність законодавчого регламентування і запропоновано критерії ідентифікації «прибережної території» та «прибережної територіальної громади» для цілей державної політики регіонального розвитку України з врахуванням змін адміністративно-територіального устрою (А.Р. Дуб).
- На основі вивчення принципів Пан'європейської транспортної політики, характеристики чотирьох Пан'європейських транспортних коридорів, які проходять територією України, аналізу інституційно-правового забезпечення створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні, запропоновано напрями їх удосконалення та розвитку. Наголошено на важливості чіткого визначення переліку міжнародних транспортних коридорів та їх маршрутів,

інтегрованих у національну мережу транспортних коридорів, та приведення у відповідність з цим всіх чинних документів, які регулюють процеси формування та функціонування міжнародних транспортних коридорів (Х.М. Притула).

- Обґрунтовано інституційні особливості розвитку прикордонних територій в контексті політики згуртованості ЄС та нової державної регіональної політики України, які зумовлюють необхідність застосування принципів єдиної системи класифікації NUTS, з метою застосування фінансових механізмів ЄС, що дасть можливість зміцнити інституційну спроможність суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва в контексті державної підтримки розвитку транскордонного співробітництва (Л.Я. Бенюк).
- Обґрунтовано необхідність застосування селективних механізмів регулювання розвитку прикордонних територій у несприятливих умовах та проведено їх внутрігрупову структурування за визначеними критеріями: ступінь безпеки територій та залучення їх до воєнних дій; тип кордону з державою-агресором (сухопутний, морський); активність та характер конфлікту з державою-агресором, чи з державою, відносно якої потребують достатнього рівня безпеки. Виділено спільні проблеми розвитку територій, притаманні усім підгрупам прикордонних територій у несприятливих умовах (віддаленість від центрів економічного розвитку; посилений міграційний рух; загроза виникнення воєнних конфліктів; низька інвестиційна привабливість) та специфічні проблеми в межах кожної підгрупи (І.Р. Тимечко).
- Обґрунтовано, із врахуванням європейського досвіду, критерії виокремлення природно-заповідних територій в регіонах України, в основу яких покладено біологічні, природоохоронні, наукові, рекреаційні, освітні, культурні та естетичні чинники. Запропоновано ідентифікувати поняття природно-заповідних територій відповідно до міжнародних вимог та стандартів, з внесенням до відповідних законодавчих актів. Наголошено на необхідності встановлення чітких меж їхніх масивів, розроблення нормативів щодо співвідношення окремих функціональних зон, розташування стосовно одна одної (І.А. Колодійчук).

За результатами виконання досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 9 розробок (з них 6 – до

центральної влади), впроваджено 4 розробки (у т.ч. 3 - на рівні центральної влади).

У звітному році опубліковано: 1 монографію, науково-аналітичну доповідь, 15 статей у фахових виданнях (у т.ч. 1 стаття – у виданні, включеному до наукометричної бази Web of Science, 2 – в іноземних виданнях) , 5 тез в матеріалах конференцій.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як створення інструментарію реалізації Державної регіональної стратегії в частині стимулювання економічного розвитку проблемних територій, забезпечення фінансової спроможності та самодостатності територіальних громад, які були б здатні забезпечити ефективне виконання своїх функцій; подолання диспропорцій у рівнях соціально-економічного розвитку територій, темпи яких зростають в умовах децентралізації влади в Україні. Проблематика досліджень тісно пов'язана із реалізацією принципів та пріоритетів Державної стратегії регіонального розвитку України, адміністративно-територіальної реформи в Україні та Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Практичне використання моделі диференційованого регулювання економічного розвитку проблемних територій України дозволить якісно змінити підхід до регулювання регіонального розвитку – відійти від субсидування проблемних територій та акцентувати ресурси на стимулюванні економічної активності на таких територіях, - а це, своєю чергою, сприятиме активізації підприємницького середовища, трансферу технологій, поширенню підприємницької культури, зростанню зайнятості, підвищенню професійно-освітньої кваліфікації виробничого та управлінського персоналу, а відтак збільшенню рівня оплати праці і соціальних стандартів життя на проблемних територіях.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541230.

2. ДЕТИНІЗАЦІЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ СЕКТОРУ КОМЕРЦІЙНИХ ПОСЛУГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ_(Етап 1. Розробка та апробація методичних підходів до дослідження ефективності використання потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного

зростання регіонів в контексті економічної та соціальної віддачі, стратегічної конкурентоспроможності)

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Відділення економіки НАН України; Постанова Президії НАН України від 18.12.2019 № 339; Договір від 16.01.2020 № 02/2020; № державної реєстрації 0120U101403).

Науковий керівник роботи: д.е.н., проф. М.І. Мельник.

Основні виконавці: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська; д.е.н., доц. В.В.Борщевський; д.е.н., проф. І.Г. Бабець; к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк; к.е.н., доц. І.Р. Залуцький; к.е.н., доц. А.Р. Дуб; к.е.н., с.н.с. О.І. Гулич; к.е.н. І.В. Лещух; к.е.н. О.Й. Жабинець; к.е.н. Н.Р. Синюра-Ростун; м.н.с. Р.Є. Яремчук.

Термін виконання: I кв. 2020 р. – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Встановлено проблеми економіко-правового регулювання ідентифікації та класифікації послуг в контексті детінізації національної економіки, а саме, щодо спільного використання різних класифікаторів у сфері послуг, які вказують на явище "конфлікту класифікаторів" на фоні стагнації національної системи класифікації, консервацію ризиків посилення "тінізації" в сфері обліку та закупівель послуг (М.І. Мельник, І.Р. Залуцький).
- Розроблено інституційний інструментарій детінізації економіки на основі модернізації національної системи класифікації та розвитку національної статистики України, який містить комплекс законодавчих змін до Господарського кодексу України, Податкового кодексу України, різних класифікаторів у сфері послуг з метою їх гармонізації між собою та з міжнародним або європейським класифікатором (М.І. Мельник, І.Р. Залуцький).
- Визначено основні критерії та чинники забезпечення зростаючої віддачі сектору комерційних послуг (економія від масштабу; інвестування в освіту та якість людського капіталу; впровадження інноваційних технологій; створення підтримуючих інститутів і розвиток менеджменту; мережеві ефекти; залежність від попереднього шляху розвитку; просторові особливості), які дадуть змогу обґрунтовано підійти до формування векторів нарощення економічного потенціалу сектору комерційних послуг на національному і регіональному рівнях (М.І. Мельник).

- Розроблено методичні підходи до визначення видів економічної діяльності в секторі комерційних послуг, які мають вищий потенціал у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України, зростаючу економічну і соціальну віддачу та стратегічну конкурентоспроможність. Розроблено комплекс індикаторів оцінювання ефективності використання потенціалу певної сфери комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіону. Дана методика апробована на прикладі окремих секторів комерційних послуг на національному та регіональному рівнях (М.І. Мельник, Н.Р. Синюра-Ростун).
- Виявлено закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між інституційними особливостями розвитку та тінзації ринків оптової та роздрібної торгівлі в регіонах України. Розроблено пропозиції щодо мінімізації негативного впливу тіншової економіки на основі реалізації заходів з децентралізації та посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування щодо контролю за функціонуванням ринків оптової та роздрібної торгівлі на рівні окремих територіальних громад (В.В. Борщевський).
- Емпірично визначено наслідки тінзації у секторі фінансових послуг у розрізі трьох видів тіншової діяльності: прихованої (ухиляння від оподаткування, тіншовий обіг готівки); неформальної (неформальна зайнятість та оплата праці; використання неофіційних каналів передачі грошових коштів та матеріальних цінностей) та нелегальної (симбіоз тіншової діяльності у секторі із владними структурами; заснування «фінансових пірамід»; непродуктивний відплив капіталу; діяльність транзитно-конвертаційних груп) (І.В. Лещух).
- Розвинуто методичний інструментарій дослідження потенціалу сектору фінансових послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів на основі інтегрального оцінювання та кореляційно-регресійного моделювання, що дозволило виявити тенденцію до зниження потенціалу сектору, що зумовлено впливом тінзації, макроекономічних дисбалансів, коливань на світових фінансових та валютних ринках, внутрішніх політичних криз, зниження прямих іноземних та капітальних інвестицій тощо. Основними умовами зростання потенціалу фінансового сектору визначено подальшу діджиталізацію, інклюзію, впровадження інноваційних технологій (І.В. Лещух).

- Розроблено методичний підхід до оцінювання рівня тінізації в сфері транспортних послуг на основі «розбіжностей», який ґрунтується на визначенні різниці між обсягом спожитих та обсягом наданих послуг, що дає можливість визначити обсяг нелегальних та рівень тінізації ринку транспортних послуг. Оґрунтовано доцільність порівняння інтенсивності споживання палива транспортними підприємствами з темпами зростання обсягів наданих ними послуг для виявлення тіньової складової їх діяльності (І.Г. Бабець).
- На основі використання прямих і непрямих методів дослідження ідентифіковано тіньову діяльність в сфері операцій з нерухомістю в контексті її неформальної (прихованої або «сірої») та протизаконної (кримінальної або «чорної») складових. Запропоновано критерії підвищення достовірності показника рівня тіньової економіки (методика Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України) сектору операцій з нерухомістю шляхом додаткового врахування при його обчисленні обсягів наданих послуг фізичними особами-підприємцями, які надають послуги у сфері операцій з нерухомістю; обсягів операцій із здавання житла в оренду фізичними особами; обсягів невідшкодованих збитків, завданих протиправною (кримінальною) діяльністю у сфері операцій з нерухомістю (А.Р. Дуб).
- Розроблено методичний підхід до оцінювання рівня тінізації експорту ІТ-послуг. На основі співставлення даних профільних ІТ-асоціацій та спільнот визначено рівень доходу ІТ-компаній в Україні від експорту ІТ-послуг та масштаби розриву між його реальними та задекларованими обсягами. Визначено основні причини тінізації сфери ІТ-послуг в Україні, окреслено основні загрози зростання рівня тіньової економіки в даній сфері. Сформовано систему індикаторів і проведено інтегральне оцінювання ефективності використання потенціалу сфери ІКТ-послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України, на основі якого здійснено моделювання залежності тінізації, індикаторів приросту потенціалу сфери ІКТ-послуг та соціально-економічних показників розвитку регіонів (Р.Є. Яремчук).
- Розроблено та апробовано методичний підхід до виявлення способів і проявів тінізації господарської діяльності у сфері «Тимчасове розміщення й організація харчування», що дозволило

виявити основні способи тінізації послуг суб'єктів даної сфери щодо найму працівників, формування доходу і прибутку, способи виведення з-під оподаткування їх частин (О.І. Гулич).

За результатами досліджень у 2020 році опубліковано: наукову доповідь; параграф у колективній монографії, виданій за кордоном; 16 статей у наукових фахових видання (у т.ч. 1 стаття – у виданні, включеному до наукометричної бази Web of Science, 2 – за кордоном); 12 тез у матеріалах міжнародних та всеукраїнських конференцій.

За результатами виконання науково-дослідної роботи у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 4 розробки, впроваджено 3 розробки (у т.ч. 1 - на рівні центральних органів влади).

Робота перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на обґрунтування теоретико-методичних підходів до дослідження потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів, удосконалення інституційних та організаційно-економічних механізмів детінізації відносин у секторі комерційних послуг.

Практична значимість роботи полягає у розробці рекомендацій щодо стратегічних пріоритетів та формування механізмів детінізації ринку комерційних послуг на національному та регіональному рівнях.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541230.

3. РОЗВИТОК ЦЕНТРО-ПЕРИФЕРІЙНИХ ВЗАЄМОДІЙ В РЕГІОНІ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Гранти НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки 2020-2021 рр., розпорядження Президії НАН України №15 від 09.01.2020 р.; Договір від 16.01.2020 № 34/03-2020; № державної реєстрації 0120U100196).

Науковий керівник роботи: к.е.н. Х.О. Патицька.

Основні виконавці: к.е.н. М.А. Бас-Юрчишин, к.е.н. І.В. Лещух, к.с.н. А.О. Максименко.

Термін виконання: 01.01.2020 р. – 31.12.2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розкрито зміст та розширено типізацію центр-периферійних взаємодій у територіальному вимірі на основі положень теоретичної моделі «центр-периферія» та з урахуванням особливостей процесів децентралізації. Визначено наявні та приховані центр-периферійні залежності та особливості взаємовпливів центрів різного функціонально-ієрархічного рівня на соціально-економічний розвиток регіону (Х.О. Патицька, А.О. Максименко).
- Поглиблено теоретико-методологічні засади дослідження центр-периферійних взаємодій у регіоні на рівні «обласний центр – територія області» шляхом ідентифікації трьох рівнів взаємодій: обласний центр (ядро) ↔ центральні райони; обласний центр (ядро) ↔ напівпериферійні райони; обласний центр (ядро) ↔ периферійні райони. Акцентовано, що разом із позитивними ефектами, які отримують адміністративні одиниці області від розвитку обласного центру, у системі «центр – периферія» існує загроза підвищення рівня концентрації ресурсів і потенціалу у великому місті з одночасним прискоренням процесу деградації регіональної соціально-економічної системи внаслідок абсорбції містом ресурсів області (І.В. Лещух).
- Обґрунтовано наукові засади дослідження центр-периферійних взаємодій у регіоні за участю міст обласного значення через призму таких ієрархічних конструкцій: 1) конфігурація центр-периферійних взаємодій в регіоні під впливом центру (міста – обласного центру) з означенням градації його впливу на решту території, в т.ч. на міста обласного значення (зона сильного, середнього та слабого впливу); 2) місто обласного значення як «точка економічного зростання» та ареал його впливу на територію регіону (ближня та дальня периферія); 3) ступінь та інтенсивність впливу міст обласного значення на решту території (М.А. Бас-Юрчишин).
- Набув розвитку науковий підхід до ідентифікації центр-периферійних взаємодій в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ), який ґрунтується на врахуванні похідного характеру взаємодій центру та периферії у громаді, оскільки їх формування відбулося внаслідок зміни напрямів управлінських відносин на території ОТГ в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. Акцентовано на потребі дослідження ефективності реалізації політико-адміністративного управління територією в контексті забезпечення її розвитку як єдиного

соціального та економічного простору, що знижує рівень конфліктогенності у громаді (Х.О. Патицька).

- Розроблено науково-методичний підхід до оцінювання центр-периферійних взаємодій у регіоні на основі взаємопов'язаних етапів і методів на рівнях: обласний центр – територія області; міста обласного значення – зони їхнього впливу; центр ОТГ – територія ОТГ. Запропонований підхід передбачає обґрунтування особливостей формування та розвитку центр-периферійних взаємодій у регіоні в умовах адміністративно-фінансової децентралізації, окреслення зон впливу соціально-економічних центрів на територію і виявлення інтенсивності такого впливу. Апробація методичного підходу на прикладі Львівської області дозволила визначити у регіоні просторові зони з різною інтенсивністю впливу «ядра» (міста – обласного центру), обґрунтувати ступінь генерування позитивних імпульсів та їх абсорбції у регіоні з акцентом на ролі міст обласного значення у цьому процесі, виявити закономірності формування центр-периферійних взаємодій на рівні ОТГ (Х.О. Патицька, М.А. Бас-Юрчишин, І.В. Лещух, А.О. Максименко).

За звітний період за результатами досліджень опубліковано: науково-аналітичну доповідь, 9 статей у фахових виданнях (з них 1 – у виданні, яке входить до наукометричної бази Scopus), 3 тези у матеріалах конференцій.

За звітний період в рамках виконання НДР підготовлено та надіслано до органів влади 3 розробки, які отримали впровадження.

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи визначається її спрямованістю на обґрунтування теоретико-методологічних засад дослідження центр-периферійних взаємодій у регіоні з урахуванням особливостей децентралізаційних процесів. .

Практична значимість роботи полягає у апробації на прикладі Львівської області розробленого методичного підходу до оцінювання центр-периферійних взаємодій у регіоні, що дозволило визначити просторові зони з різною інтенсивністю взаємодій та виявити закономірності формування центр-периферійних взаємодій на рівні ОТГ.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень - 6541230 (фундаментальні дослідження).

4. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЯКОСТІ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОМУ ПРИКОРДОННІ: МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ.

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Цільова програма наукових досліджень НАН України «Становлення нової якості життя» на 2019-2021 рр.; розпорядження Президії НАН України від 26.03.2020 р.; договір №5 від 1.04.2020 р.; № державної реєстрації 0120U101846).

Науковий керівник роботи: д.е.н., проф. В.С. Кравців.

Основні виконавці: д.е.н., проф. В.С. Кравців, д.е.н., проф. Ю.І.

Стадницький, к.е.н. П.В. Жук, к.н.д.у. І.М. Куліш, м.н.с. І.Р. Мишишин.

Термін виконання: 01.05.2020 р. – 31.12.2020 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Здійснено обґрунтування теоретичних основ та практичних аспектів екологічної безпеки в парадигмі якості життя, визначено особливості екологічної безпеки як складової якості життя у субрегіональному й локальному вимірі (В.С. Кравців, П.В. Жук).
- Висвітлено наукові підходи до оцінювання якості життя у Республіці Польща, визначення системи складових та чинників якості життя. Наведено використовувані у Польщі прийоми виявлення умов життя на основі Європейської системи обстеження доходів та умов життя (EU-SILC), у тому числі стосовно екологічних компонентів (Ю.І. Стадницький).
- Розроблено методичні прийоми суб'єктивного й об'єктивного оцінювання екологічної безпеки як складової якості життя, підготовлено анкету для оцінювання екологічної безпеки у субрегіонах українсько-польського прикордоння та проведено опитування респондентів з України та Польщі для одержання оціночних результатів; визначено показники для об'єктивного оцінювання екологічної безпеки як складової якості життя в українсько-польському прикордонні. Обґрунтовано переліки транспарентних оціночних показників для проведення об'єктивної оцінки екологічної безпеки як складової якості життя у субрегіонах українсько-польського прикордоння, обґрунтовано їх нормативні значення виходячи з цілей сталого розвитку України (П.В. Жук).
- Підготовлено Методичні рекомендації з оцінювання екологічної складової якості життя в українсько-польському прикордонні, здійснено їх апробацію на прикладі прикордонних субрегіонів

Львівської області та Підкарпатського воєводства (Польща) (П.В. Жук, І.М. Куліш, І.Р. Мишишин).

- Проведено компаративний аналіз екологічної безпеки в прикордонних субрегіонах України та Польщі; виявлено особливості асиметрії екологічного стану, обґрунтовано їх джерела й причини виникнення. Визначено порівняльні результати суб'єктивного оцінювання респондентами з України та Польщі ролі екологічної безпеки у життя людини, важливості екологічної безпеки серед складових якості життя, рівня сприятливості екологічної безпеки у територіальних громадах українсько-польського прикордоння, місця чинників екологічної безпеки за впливом на якість життя, динаміки екологічної безпеки у територіальних громадах, пріоритетних заходів, необхідних для підвищення рівня екологічної безпеки. Проведено розрахунки індексів екологічної безпеки у субрегіонах українсько-польського прикордоння на основі об'єктивних показників (П.В. Жук).
- Досліджено систему управління екологічною безпекою на регіональному, субрегіональному й локальному адміністративному рівнях у Республіці Польща, здійснено аналіз розподілу функції за рівнями управління у сфері екологічної безпеки, визначено інструменти екологічної політики на різних рівнях (Ю.І. Стадницький).
- Розроблено рекомендації щодо використання у вітчизняній практиці зарубіжного досвіду управління екологічною безпекою на рівні субрегіонів й територіальних громад (Ю.І. Стадницький, П.В. Жук).

За результатами досліджень в рамках виконання роботи за звітний період опубліковано методичні рекомендації та 4 статті у фахових виданнях (у т.ч. 1- в закордонному виданні).

За результатами досліджень підготовлено та впроваджено 2 розробки.

Рівень досліджень: перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість досліджень полягає у розвитку теоретико-методичних основ оцінювання екологічної безпеки як складової якості життя на субрегіональному й місцевому рівні.

Практична значимість досліджень полягає у виробленні науково обґрунтованих практичних заходів з підвищення рівня екологічної безпеки у територіальних громадах, субрегіонах та регіонах.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень - 6541030 (прикладні дослідження).

5. ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ.

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (в рамках виконання науково-дослідних робіт молодих вчених НАН України, розпорядження Президії НАН України від 26.06.2019 №385 «Про результати конкурсу проектів науково-дослідних робіт молодих вчених НАН України у 2019 р.»; договір № 95-12/01-2019 від 01.07.2019 р.; № державної реєстрації 0119U102522).

Науковий керівник роботи: к.е.н. І.В. Лещух.

Основні виконавці: к.е.н. І.В. Лещух, к.е.н. Х.О. Патицька.

Термін виконання: 01.07.2019 р. – 31.12.2020 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Поглиблено теоретико-методичні засади використання інноваційного потенціалу регіонів України в контексті формування стратегій смарт-спеціалізації на основі розробки методичного підходу до його оцінки з врахуванням вхідних та вихідних індикаторів реалізації інноваційного потенціалу. Розроблений методичний підхід дозволив здійснити кластеризацію регіонів України за рівнем сприятливості середовища до інноваційної діяльності та визначити пріоритетні види інноваційної діяльності в регіонах (І.В. Лещух).
- Набули подальшого розвитку теоретичні підходи до визначення смарт-спеціалізації в контексті формування політики регіонального розвитку. Смарт-спеціалізацію визначено як інструмент реалізації регіональних інтересів в складі загальнонаціональних пріоритетів за рахунок вертикально орієнтованого підходу до вибору галузей або сфер державної підтримки, що передбачає формування регіональної спеціалізації за рахунок консолідації зусиль усіх суб'єктів економіки регіону на конкретних бізнес-функціях і процесах, так і стимулювання інноваційно-експериментальної діяльності (Х.О. Патицька).
- Розроблено модель рейтингової оцінки інноваційного потенціалу регіонів на основі комплексного аналізу вхідних (об'єктивних умов, можливостей і обмежень, що визначають інноваційну активність в регіоні) та вихідних (результатів діяльності інноваційних підприємств) індикаторів. На основі їх поєднання здійснено кластеризацію регіонів України за рівнем

сприятливості середовища до інноваційної діяльності (І.В. Лещух).

- Визначено сучасні закономірності розвитку інноваційної діяльності в регіонах України, а саме: посилення просторової диспропорційності інноваційної та науково-технічної діяльності; вища інноваційна активність у регіонах, центрами яких є міста-мільйонники (метрополії); переважання у структурі впроваджених інновацій частки нововведень нетехнологічного характеру (маркетингових та організаційних) (Х.О. Патицька).
- Удосконалено методологічний інструментарій в частині формування концептуальних засад визначення пріоритетних видів інноваційної діяльності в процесі формування стратегії смарт-спеціалізації регіону. Запропоновано використання комплексного статичного та динамічного аналізу ключових кількісних та якісних параметрів інноваційного розвитку у розрізі ВЕД відносно мезо- та макрорівня (І.В. Лещух).
- Обґрунтовано на основі запропонованого методичного інструментарію пріоритетні види інноваційної діяльності Львівської області в контексті формування стратегії смарт-спеціалізації, а саме: 1) види інноваційної діяльності, які характеризуються достатнім інноваційним та економічним потенціалом для нарощення виробництва продукції з високою доданою вартістю та можуть стимулювати розвиток суміжних галузей; види інноваційної діяльності, які характеризуються нижчим інноваційним потенціалом, проте є перспективними з огляду на їх вагомість у соціально-економічному розвитку регіону; види інноваційної діяльності, які, попри високий інноваційний потенціал, мають слабкі інституційно-організаційні та економічні умови для розвитку в регіоні (Лещух І.В.).

За звітний період в рамках виконання роботи опубліковано: 1 наукову доповідь, 4 статті у фахових виданнях (в т.ч. 1 – за кордоном), 7 тез у матеріалах конференцій.

За результатами досліджень підготовлено та надіслано органам влади 2 розробки, впроваджено 1 розробку.

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає в поглибленні теоретико-методичних засад використання інноваційного потенціалу регіонів України в контексті формування стратегій смарт-спеціалізації на основі

розробки методичного підходу до його оцінки з врахуванням вхідних та вихідних індикаторів реалізації інноваційного потенціалу.

Практична значимість роботи полягає в обґрунтуванні пріоритетних видів інноваційної діяльності Львівської області в контексті стратегії смарт-спеціалізації.

Код програмної класифікації видатків: 6541030 (фундаментальні дослідження).

ВИКОНАННЯ ВІДОМЧОЇ ТЕМАТИКИ

1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.

Вид тематики: відомча (цільова наукова програма Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року»; постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 25.09.2018 р., протокол № 9. № державної реєстрації 0119U001869).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. В.С. Кравців; д.е.н., проф. М.І. Мельник; д.е.н., проф. С.О. Іщук; д.е.н., проф. С.Л. Шульц; д.е.н., проф. Мокій А.І.; д.е.н., проф. Васильців Т.Г.; к.е.н., ст.досл. Л.Я. Бенювська; д.е.н., с.н.с. Г.В. Возняк; к.е.н. І.М. Гринчишин; к.е.н., доц. А.Р. Дуб; к.е.н., с.н.с. П.В. Жук; к.е.н., доц. І.Р. Залуцький; к.е.н., с.н.с. О.М. Луцків; к.е.н., с.н.с. І.Р. Тимечко; к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк; к.е.н., доц. Л.Й. Созанський.

Термін виконання: III кв. 2019 р. – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- На підставі аналізу практики стратегування регіонів на засадах смарт-спеціалізації країн Центральної і Східної Європи (співставлення їх економічного профілю та обраних пріоритетів розумної спеціалізації) та порівняльної оцінки пріоритетних сфер смарт-спеціалізації регіонів ЄС та України в розрізі груп регіонів з відповідною структурою економіки розроблено рекомендації практичної імплементації концепції смарт-спеціалізації в Україні з метою досягнення стійкого ендегенного зростання регіонів України (І.З. Сторонянська, Г.В. Возняк).
- Встановлено основні методичні помилки, допущені при стратегуванні економічного розвитку регіонів України до 2027 року. Проведено порівняльну оцінку інноваційного потенціалу країн Європейського Союзу і України за методикою Єврокомісії. Розроблено авторський методологічний підхід до вибору

потенційних сфер smart-спеціалізації на мезорівні (С.О. Іщук, Л.Й. Созанський).

- Розроблено та апробовано методичний підхід до оцінювання ефективності фінансування (за рахунок коштів європейських структурних та інвестиційних фондів) пріоритетних напрямів національних та регіональних стратегій smart-спеціалізації протягом програмного періоду 2014-2020 рр. Емпірично перевірено основні гіпотези щодо існування взаємозв'язку між результатами розвитку спільних пріоритетних напрямів smart-спеціалізації країн-членів ЄС (сільське господарство, продовольство та біотехнології; довкілля/зелені технології, енергетика; транспорт, мобільність, логістика; інформаційно-комунікаційні технології; науки про життя, біотехнології, фармація, здоров'я; матеріальні науки та інтелектуальне виробництво) та обсягами фінансової підтримки за рахунок структурних фондів ЄС (М.І. Мельник, С.Д. Щеглюк, І.В. Лещух, Р.Є. Яремчук).
- Виявлено закономірності щодо результативності залучених інвестицій для стимулювання розвитку сфер smart-спеціалізації держав та регіонів Центрально-Східної Європи. Результати дослідження показали, що регіональна політика ЄС пріоритетно спрямована на запобігання посилення регіональних диспропорцій в ЄС на рівні NUTS 2, найвищу ефективність використання вкладених коштів демонструють високорозвинені регіони Європи. Відзначено високу конвергенційну здатність обраних пріоритетних напрямів стратегій smart-спеціалізації (спроможність до формування транснаціональної співпраці) у напрямку підвищення рівня конкурентоспроможності продукції та послуг у сфері охорони здоров'я, збереження довкілля, високотехнологічного аграрного виробництва (М.І. Мельник, С.Д. Щеглюк, І.В. Лещух, Р.Є. Яремчук).
- Ідентифіковано склад і структуру креативних та інформаційно-знанневих чинників у забезпеченні суспільних трансформацій економіки регіонів ЄС під дією smart-орієнтованих стратегій. Розроблено та апробовано методичку кореляційно-регресійного багатофакторного аналізу впливу креативних та інформаційно-знанневих чинників на суспільні трансформації економіки країн ЄС. Розроблено та апробовано методичку розрахунку рівня концентрації інформаційно-комунікаційних технологій та креативних індустрій в регіонах ЄС (на рівні NUTS-2), аналізу

залежностей регіональних композиційних показників концентрації ІКТ і креативних індустрій та ВРП регіонів ЄС. Обґрунтовано креативні та інформаційно-знаннєві чинники в заходах реалізації стратегій регіонального розвитку в Україні за напрямками: (1) креативізація, (2) цифровізація, (3) нові знання (Т.Г. Васильців, О.О. Левицька).

- Систематизовано інструменти, які використовують регіони країн-членів ЄС для реалізації пріоритетів, закладених у стратегіях смарт-спеціалізації, у розрізі: підтримки функціонування кластерів; удосконалення процедури підприємницького відкриття; здійснення державних закупівель; надання фінансової допомоги; співпраці з іншими регіонами; створення різного роду платформ стимулювання співпраці між підприємствами, науковцями та органами влади; удосконалення процесу підготовки кваліфікованих кадрів для ведення інноваційної діяльності тощо. Обґрунтовано перспективи застосування кращих практик ЄС у сфері спільного стратегування розвитку транскордонних регіонів на основі подібних сфер спеціалізації українськими регіонами (Х.М. Притула, О.П. Демедюк).
- На основі аналізу обсягів фінансування смарт-спеціалізації в розрізі тематичних напрямів європейських структурних та інвестиційних фондів ЄС та критичної оцінки ефективності використання регіонами ЄС коштів, скерованих на реалізацію стратегій смарт-спеціалізації, детерміновано потенційні механізми фінансової підтримки для впровадження стратегій смарт-спеціалізації регіонів України. В контексті досвіду застосування інструментів фінансової підтримки програм та проєктів європейськими структурними та інвестиційними фондами обґрунтовано необхідність концентрації ресурсів на сприянні малому та середньому бізнесу, а також підтримці досліджень та інновацій, як ключових напрямках соціально-економічного розвитку регіонів ЄС (А.Р. Дуб).
- Розроблено методичний підхід до проведення компаративного аналізу структурних трансформацій економіки країн-членів ЄС, який базується на: врахуванні параметричних змін структури економіки в секторальному та видовому вимірі відповідно до розвитку технологічних укладів; оцінці тенденцій динаміки структурних зрушень та взаємозалежності технологічного розвитку економіки цих країн від рівня її інноваційності та конкурентоспроможності (С.Л. Шульц).

За результатами виконання НДР у звітному році опубліковано: наукову доповідь, 12 статей у фахових видання), 7 тез в матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та впроваджено 1 розробку (на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як перехід до сталого зростання регіонів за рахунок ефективного використання та нарощення інноваційного та креативного потенціалу; виявлення потенційних сфер smart-спеціалізації територій, пошуку можливостей їх включення в світові ланцюги доданої вартості, задіяння механізмів імплементації принципів smart-спеціалізації в систему управління регіональним розвитком. Проблематика досліджень тісно пов'язана із реалізацією сучасних реформ в Україні, принципів та пріоритетів Державної стратегії регіонального розвитку України, імплементацією Стратегії smart-спеціалізації ЄС.

Практична значимість дослідження полягає у формуванні організаційно-економічного забезпечення переходу до сталого зростання регіонів за рахунок виявлення потенційних сфер smart-спеціалізації територій.

Код програмної класифікації видатків: 6541030 (фундаментальні дослідження).

2. СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 14.06.2018 р., протокол № 6. № державної реєстрації 0119U002008).

Науковий керівник: д.е.н., проф. В.С. Кравців.

Основні виконавці: к.е.н., с.н.с. П.В. Жук; д.е.н., проф. Стадницький Ю.І.; д.е.н., с.н.с. І.А. Колодійчук; к.н.ду. І.М. Куліш, к.е.н., с.н.с. В.О. Полюга; к.е.н., с.н.с. О.І. Гулич; м.н.с. І.Р. Мишишин.

Термін виконання: I кв. 2019 р. – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Досліджено особливості побудови системи екологічної безпеки в європейських країнах, зроблено висновки щодо важливої ролі економічного регулювання у досягненні її цілей, здійснено аналіз європейського досвіду застосування методів та інструментів

економічного регулювання екологічної безпеки у сфері охорони повітряного басейну й запобігання шкідливого впливу кліматичних змін (В.С. Кравців, П.В.Жук);

- Обґрунтовано шляхи вдосконалення економічного регулювання екологічної безпеки в Україні з урахуванням європейського досвіду за напрямками: поглиблення екологізації усієї системи оподаткування; збільшення частки екологічних податків у загальних податкових надходженнях до європейського рівня – 5-6%; зміни структури податкових надходжень в напрямку збільшення надходжень екологічних податків з одночасним зменшенням податкових навантажень за іншими видами податків; збільшення ставок екологічного податку в поєднанні з включенням екологічних складових до розрахунку ставок акцизного податку за паливо, електричну енергію, моторні транспортні засоби тощо; забезпечення цільового використання надходжень екологічного податку; інституційне закріплення права суб'єктів господарювання на використання частини нарахованого екологічного податку для інвестування у природоохоронні проекти, погоджені у встановленому порядку з центральними органами виконавчої влади у сфері екологічної безпеки (П.В.Жук).
- Здійснено обґрунтування концептуальної моделі економічного регулювання екологічної безпеки в умовах реформи децентралізації повноважень в системі одиниць адміністративно-територіального устрою стосовно сфери охорони повітряного басейну й запобігання шкідливого впливу кліматичних змін (П.В.Жук).
- Проаналізована сучасна політика Європейського Союзу у сфері збереження та охорони земель; обґрунтовано необхідність застосування для України досвіду ЄС і переходу від практики використання стримуючих чинників (таких як норми права, санкції, податки) до використання стимулів (заохочення виробників до вирощування певних культур, дотримання сівозмін, збереження родючості ґрунтів) шляхом субсидювання. Наголошено на необхідності розвитку співпраці з Європейською космічною агенцією у сфері екологічного моніторингу земель України та розширенні державної системи статистичних показників у сфері землекористування (І.М. Куліш).
- Здійснено аналіз європейського досвіду застосування методів та інструментів економічного регулювання екологічної безпеки у

сфері водокористування. Обґрунтовано шляхи вдосконалення економічного регулювання екологічної безпеки у сфері водокористування в Україні, а саме: вдосконалення політики забезпечення екологічності водокористування із послідовним впровадженням принципів «користувач платить», «забруднювач платить» і «вода оплачує воду»; запровадження диференційованого підходу до формування рентної плати і тарифної політики у загальному і спеціальному водокористуванні; акумулювання плати за використання і забруднення водних ресурсів на регіональному рівні; запровадження інструментів і механізмів запобігання затоплень і підтоплень, які успішно застосовуються в європейських країнах (О.І. Гулич).

- Обґрунтовано концептуальну модель економічного регулювання екологічної безпеки в умовах реформи децентралізації повноважень в системі одиниць адміністративно-територіального устрою стосовно сфери водокористування (О.І. Гулич).
- Здійснено аналіз економічного регулювання у сфері поводження з відходами в країнах Європи. Запропоновано шляхи удосконалення фінансового забезпечення системи управління відходами з врахуванням європейського досвіду. (І.А. Колодійчук).

За результатами досліджень у 2020 році опубліковано: монографію, 5 параграфів у колективних монографіях, наукову доповідь, 10 статей (з них 3 – в іноземних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, ще 3 – в інших іноземних виданнях), 8 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання роботи у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 4 розробки (з них 3 – до центральних органів влади), впроваджено 4 розробки (в т.ч. 2 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження полягає у поглибленні теоретико-методичних основ економічного регулювання екологічної безпеки регіону в умовах децентралізації владних повноважень.

Практична значимість дослідження полягає у виробленні науково обґрунтованих практичних рекомендацій з вдосконалення економічного регулювання екологічної безпеки регіону в системі загальнодержавного, регіонального й місцевого рівнів управління.

Код програмної класифікації видатків: 6541030 (фундаментальні дослідження).

3. ПОДОЛАННЯ ЕКСКЛЮЗИВНОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 11.07.2018 р., протокол №6; № державної реєстрації 0119U002012).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С.Л. Шульц.

Основні виконавці: д.е.н., проф. А.І. Мокій, д.е.н., с.н.с. М.В. Максимчук, к.е.н., с.н.с. О.М. Луцків, к.е.н. Н.М. Попадинець, к.е.н. М.О. Карп'як.

Термін виконання: I кв. 2019 р – IV кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Виявлено та систематизовано чинники, що обумовлюють виникнення ексклюзивності інститутів регулювання регіонального розвитку, зокрема: екзаптація політичних та економічних інститутів, інертність органів державного управління, дихотомія формальних та неформальних інститутів, неефективність методів антикризового управління, дублювання функцій і повноважень, несправедливий розподіл ресурсів та недієвість інструментів державної регіональної політики щодо стимулювання економічної активності та інститутів контролю за результатами діяльності органів управління (С.Л. Шульц).
- Досліджено та охарактеризовано прояви дисфункціональності системи управління регіональним розвитком в розрізі функцій управління та системи інструментів регулювання регіонального розвитку. Зокрема, проаналізовано зміни, які відбулися у запровадженні інструментів організаційно-ресурсного забезпечення реалізації державної регіональної політики та охарактеризовано проблеми бюджетного регулювання регіонального розвитку (С.Л. Шульц).
- Виділено проблеми інституційного забезпечення регулювання розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, зокрема: «колізії повноважень», зумовлену неузгодженістю окремих регуляторних процедур і нормативно-правових актів, якими керуються органи державної влади на місцях та органи місцевого самоврядування; вибору внутрішніх пріоритетів розвитку, коли потенційні ресурси розвитку витрачаються лише на залагодження проблем благоустрою та соціальні потреби;

формальності стратегічного забезпечення розвитку територіальних громад, яка має наслідком отримання обтяжливих активів; браку довіри між територіальними спільнотами та інерційності формування соціального капіталу громади, що призводить до територіальної автаркії; недостатності управлінської компетентності тощо (М.В. Максимчук).

- Запропоновано методичний підхід до оцінювання ефективності підприємницької діяльності в регіоні, який базується на використанні методу DEA та виокремленні параметрів, що відображають наслідки ексклюзивності регулювання розвитком підприємництва (А.І. Мокій).
- Розкрито особливості прояву соціальної ексклюзивності в Україні в контексті нових форм нерівності у суспільстві, зокрема щодо доступу населення до ресурсів та соціальних можливостей (в першу чергу до системи соціальних послуг), розриву у споживанні і відтворюванні людського потенціалу, втрат економічного і людського потенціалу, різкої поляризації суспільства, що приводить до підриву довіри до соціальних інститутів (М.О. Карп'як).
- Визначено та проаналізовано основні компоненти фінансової інклюдії та критерії її виміру, що дозволило визначити рейтингові позиції України за цими показниками серед країн ОЕСР та світу загалом. На основі оцінки динаміки розвитку фінансової інфраструктури в регіонах України визначено проблеми та бар'єри її розвитку досягнення параметрів фінансової інклюдії в регіонах України (О.М. Луцків).
- Визначено інструменти спрямовані на подолання та нівелювання ознак ексклюзивності регулювання розвитку регіональних ринків, зокрема: патентування видів торгівлі; державна реєстрація торговельних суб'єктів; ліцензування торговельної діяльності; підтвердження відповідності, технічне нормування та стандартизація товарів; державний контроль та нагляд у сфері торгівлі (Н.М. Попадинець).
- Розроблено структурно-логічну модель системного представлення просторових і соціально-економічних характеристик регіону та їх взаємодій, що дозволила визначити та охарактеризувати прояви просторової ексклюзивності, коли частина простору (територія) обмежена у доступі, використанні, провадженні господарської діяльності суспільства (мешканців території) (Н.М. Лисяк).

За результатами досліджень опубліковано монографію, наукове видання, 38 статей (з них 15 - в іноземних журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 4 – в інших закордонних виданнях), 18 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання роботи у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 4 розробки, впроваджено 4 розробки.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямуванням на розв’язання проблем управління регіональним розвитком, зокрема в частині подолання нерівності доступу до ресурсів територій та мінімізації дисфункційності інститутів регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, що сприятиме підвищенню ефективності реалізації регіональної політики.

Практична значимість дослідження полягає у розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління регіональним розвитком для модернізації системи управління регіонами в умовах децентралізації.

Код бюджетної програми, за якою здійснюється фінансування – 6541030 (фундаментальні дослідження).

4. ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ МІСТ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 14.06.2018 р., протокол №6; № державної реєстрації 0119U002011).

Науковий керівник: д.е.н., проф. М.І. Мельник.

Основні виконавці: д.е.н., доц. В.В. Борщевський; д.е.н., проф. І.Г. Бабець; к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк; к.е.н., доц. І.Р. Залуцький; к.е.н. І.В. Лещух; к.е.н. О.Й. Жабинець; к.е.н. Н.Р. Синюра-Ростун; пр.інж. Р.Є. Яремчук.

Термін виконання: I кв. 2019 р. – II кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Запропоновано концептуальний підхід до оцінювання впливу трансформації структури економіки міст на соціально-економічний розвиток регіону, апробація якого дозволила виявити закономірності щодо: високої залежності розвитку економіки регіону від структурних змін в економіці міст; поглиблення просторової асиметричності регіонального розвитку

внаслідок перерозподілу ресурсів на користь міст; відцентрово-зонального характеру розвитку сектору послуг та будівництва; збереження монопрофільності розвитку більшості міст обласного значення з переважанням промислового виробництва та відповідною низькою сервісизацією їх економіки; посиленням «кадрового голоду» на периферії через вищу концентрацію у містах ресурсів для розвитку (капіталу, інформації, інфраструктури) (М.І. Мельник, І.В. Лещух).

- Розроблено та апробовано методичний підхід до оцінювання інтенсивності структурних зрушень за видами економічної діяльності міст обласного значення регіону, на основі якого була виведена типологізація міст: міста, які зберегли профільність економічної структури (типові монопрофільні промислові центри); міста, які рухаються у напрямі диверсифікації структури економіки (промислові центри, які диверсифікували свою діяльність через сервісизацію; міста-центри послуг, які наростили промисловий потенціал; міста з поліпрофільною структурою, які наростили економічний потенціал лише в певному секторі економічної діяльності; міста, які змінили структуру економіки і рухались в напрямі розвитку суміжних галузей) (М.І. Мельник, І.В. Лещух).
- Визначено основні перешкоди ефективної структурної трансформації економіки міст обласного значення Західного регіону України, серед яких: сталість та консервативність економічної структури за видами економічної діяльності; залежність ділової активності та векторів структурних трансформацій від зовнішньої кон'юнктури та потреб/пріоритетів інвесторів; відсутність диверсифікації та модернізації економічного розвитку у містах - центрах енергетичної та добувної промисловості; низький рівень підприємницької активності населення та інституційної підтримки підприємницького сектору загалом (М.І. Мельник, Н.Р. Синюра-Ростун).
- Розроблено і апробовано методичний підхід до дослідження ефективності структурних трансформацій за просторовими пропорціями концентрації економічної діяльності в містах обласного значення та адміністративних районах їх локалізації на прикладі Західного регіону України, який базується на оцінюванні просторово-динамічних змін структури економіки міст і районів (за основними індикаторами розвитку виробництва

та реалізації товарів, робіт і послуг, інвестування та зайнятості). Це дає змогу виявляти особливості просторової локалізації видів економічної діяльності в містах обласного значення на субрегіональному рівні та виступає основою для удосконалення регулювання регіонального та міського розвитку (С.Д. Щеглюк).

- Набули подальшого розвитку організаційно-економічні та інституційні інструменти регулювання регіонального та міського розвитку в частині актуалізації чинників підвищення економічної активності та структуризації інвестиційної діяльності міст Західного регіону України. Розроблено методичний підхід щодо впровадження механізму диверсифікації функціонально-просторового використання земельно-ресурсного потенціалу території, для актуалізації екологобезпечного розвитку місцевої економіки та управління територією (І.Р. Залуцький).
- Удосконалено методичний підхід до визначення впливу структурних змін в економіці на показники якості життя населення в містах обласного значення Західного регіону України в частині формування системи індикаторів, які безпосередньо та опосередковано характеризують зміни в структурі інвестицій та підприємництва (І.Г. Бабець).
- Обґрунтовано пріоритетні напрями удосконалення фінансово-бюджетної політики великих міст Західного регіону України у контексті підвищення ефективності використання потенціалу структурної трансформації їх економіки. Набули подальшого розвитку механізми удосконалення системи управління комунальною власністю, стимулювання розвитку підприємництва, активізації муніципально-приватного партнерства у великих містах Західного регіону України (В.В. Борщевський).
- Розроблено інвестиційні механізми реалізації структурної політики модернізації економіки міст на засадах сталого розвитку, які базуються на врахуванні впливу структурних зрушень в економіці на якість життя населення міст регіону, стратегічних напрямках та інструментах підвищення інвестиційної привабливості міст обласного значення Західного регіону України (І.Г. Бабець).
- Розроблено та апробовано інструментарій оцінки структурних трансформацій економічних систем великих міст Західного регіону у контексті формування моделі циркулярної економіки, що дало змогу ідентифікувати основні проблеми та обґрунтувати

пріоритетні напрямки їх розв'язання в контексті ресурсоощадного виробництва та суспільної життєдіяльності (Р.Є. Яремчук).

За звітний період в рамках виконання роботи опубліковано: монографію, наукову доповідь, 11 статей у фахових виданнях (з них 1 - у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science; 1 - за кордоном), 8 тез у матеріалах міжнародних та всеукраїнських конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 6 розробок (з них 3 – до центральних органів влади), впроваджено 6 розробок (в т.ч. 2 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розробку науково-методичних підходів до дослідження ефективності структурних трансформацій економіки великих та середніх міст Західного регіону України в контексті секторальних, діяльнісно-видових, технологічних, відтворювальних, соціальних, просторових пропорцій, інноваційних пріоритетів економічного розвитку та впливу трансформації економіки великих і середніх міст на соціально-економічний розвиток регіону.

Практична значимість дослідження полягає в обґрунтуванні стратегічних пріоритетів розвитку економіки великих та середніх міст Західного регіону України та розробка прикладних рекомендацій щодо удосконалення регулювання регіонального та міського розвитку, механізмів реалізації структурної економічної політики міст.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

5. МІГРАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 17.05.2018 р., протокол №5; № державної реєстрації 0119U002010).

Науковий керівник: д.е.н., проф. Т. Г. Васильців.

Основні виконавці: д.е.н., проф. Л.К. Семів; д.е.н., проф. У.Я. Садова; к.е.н., с.н.с. В.Я. Бідак; к.г.н., с.н.с. Р.Т. Теслюк; д.е.н., с.н.с. М.М. Біль; к.е.н., с.н.с. О.Т. Риндзак; к.е.н. О.О. Левицька, к.е.н. М.В. Бачинська, к.е.н. О.П. Мульська, к.е.н. О.В. Махонюк, к.е.н. І.Є. Бараняк.

Термін виконання: I кв. 2019 р. – II кв. 2021 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розвинуто методику аналізування міграційної активності населення Карпатського регіону України. Розроблено та апробовано методику соціологічного опитування студентів випускних курсів закладів вищої та професійно-технічної освіти, учнів 11 класу загальноосвітніх шкіл Карпатського регіону (колектив виконавців під керівництвом Т.Г. Васильціва).
- Досліджено взаємозв'язок зовнішньої міграції населення і параметрів соціально-економічного розвитку Карпатського регіону України на основі перевірки на каузальність (Granger-тест). Запропоновано інноваційний підхід до обчислення інтенсивності зовнішньої міграції. Розроблено економіко-математичні моделі впливу міграції на соціальний та економічний розвиток (О.П. Мульска, О.О. Левицька).
- Обґрунтовано пріоритети державної політики зайнятості в контексті підвищення конкурентоспроможності регіональних ринків праці (розроблення національної стратегії та регіональних програм дій щодо реінтеграції мігрантів, налагодження постійного моніторингу міграційних процесів, застосування механізму активізації зайнятості населення на рівні громад з використанням організаційних, економічних та інституціональних інструментів) (О.О. Левицька, О.П. Мульска).
- Розроблено новий методичний підхід до оцінювання рівня «агресивності» середовища виштовхування населення за кордон на основі розрахунку інтегрального індексу середовища, в якому формуються сучасні міграційні процеси. Здійснено моделювання інтенсивності зовнішньої міграції населення України та прикордонного регіону. Виявлено та обґрунтовано залежність міграційних процесів від зміни умов соціально-економічного розвитку в різних часових лагах (О.О. Левицька, О.П. Мульска).
- Здійснено розподіл основних ризиків і загроз високої міграції для Карпатського регіону. Особливу увагу звернено на ризикогенність впливів асиметричності транскордонного простору. Обґрунтовано необхідність реалізації міграційного ризик-менеджменту. Запропоновано його пріоритети в умовах високої міграційної активності для Карпатського регіону. (М.М. Біль, В.Я. Бідак).
- Поглиблено теоретико-прикладні засади дослідження транскордонної соціально-економічної поляризації як фактора

міграції населення. Конкретизовано показники оцінки соціально-економічної поляризації та проведено їх компаративний аналіз для України та сусідніх до Карпатського регіону держав (М.М. Біль, М.В. Бачинська).

- Запропоновано методичний підхід до формування Національної системи моніторингу міграційної активності населення України. Розроблено пропозиції щодо удосконалення статистичного спостереження зовнішньої міграції (М.М. Біль, О.Т. Риндзак, О.В. Махонюк).
- Здійснено соціологічне опитування незайнятого населення Львівської області. Визначено основні країни «притягування» для потенційної стаціонарної, тривалої та тимчасової трудової міграції (О.Т. Риндзак).
- Визначено пріоритети державної демографічної політики у сферах сімейної політики та сприяння народжуваності, поліпшення здоров'я, зниження смертності та підвищення тривалості життя, соціально-економічної політики стосовно населення старших вікових груп, міграції та зайнятості (Р.Т. Теслюк).
- Визначено масштаби та покраїнові відмінності у наданні освітніх послуг українським студентам у період 2014-2018 рр., які зумовлені якістю освітніх програм, розміром плати за навчання та проживання, рівнем соціально-економічного розвитку країни, культурними цінностями та мотивацією вибору навчального закладу і країни навчання учасниками освітньої еміграції. Розроблено та апробовано методику розрахунку регіонального індексу формування середовища освітньої міграції (Л.К. Семів, М.В. Бачинська).
- Досліджено проблеми української трудової міграції Карпатського регіону в умовах загострення новітніх викликів розвитку сфери праці та зайнятості населення. Розроблено рекомендації щодо впливу на міграційну активність мешканців Карпатського регіону інструментів державної політики (маркетингового та інформаційно-аналітичного забезпечення) (У.Я. Садова).
- Розроблено термінологічне означення міграційної активності населення. Виявлено особливості асиметричності соціально-демографічного розвитку областей Карпатського регіону (В.Я. Бідак).
- Здійснено системний моніторинг інтенсивності міграційних потоків, який став основою для оцінки рівня привабливості

областей Карпатського регіону для мігрантів. Визначено топ-10 країн реципієнтів та донорів для регіону. Структурний аналіз міграційних потоків дозволив підтвердити тезу про тісні міграційні зв'язки окремих областей з сусідніми державами. Результати дослідження дозволили вибудувати сучасну архітектуру Карпатської міграційної системи, зокрема визначити міста та райони, які в міру свого економічного розвитку виконують роль донорів та реципієнтів людських ресурсів (І.Є. Бараняк).

- Проаналізовано макроекономічну ситуацію України та Німеччини за 2006-2018 рр., що дозволило виявити розриви в економічному розвитку країн, які стали основними факторами формування україно-німецького міграційного вектора. (О.П. Мульска, І.Є. Бараняк).

За результатами досліджень у звітному році опубліковано: 4 наукові та науково-аналітичні видання, методичні рекомендації, 2 параграфи колективних монографій (в т.ч. 1 – у закордонному виданні), 34 статті фахових періодичних виданнях (з них 8 – в журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 13 – в закордонних виданнях), 25 тез у матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 8 розробок (з них 7 – до центральних органів влади), впроваджено 5 розробок (в т.ч. 4 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість досліджень полягає у розробленні методики національного моніторингу міграційної активності населення, методичного інструментарію моделювання впливу міграції на соціальний та економічний розвиток на регіональному рівні, інструментів регіональної політики регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону України. Удосконалено інструменти державної політики забезпечення зайнятості в умовах високої міграційної активності населення.

Практична значимість досліджень визначається впровадженням його основних результатів на національному та регіональному рівні. Сформульовані за результатами дослідження рекомендації слугують основою для вироблення ефективних управлінських рішень щодо вдосконалення регіональної міграційної політики, статистичного та інституційного забезпечення її реалізації з впровадженням нових платформ міжсекторальної співпраці в сфері регулювання міграції

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

6. ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ПЕРЕРОБНИХ ВИРОБНИЦТВ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 05.04.2017 р., протокол № 4; Державний реєстраційний номер 0118U003054.).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С.О. Ішук.

Основні виконавці: к.е.н., доц. Л.Й. Созанський, д.е.н., доц. Ю.В. Полякова, к.е.н., доц. Л.П. Коваль, к.е.н. Я.В. Кудря, к.е.н. О.В. Ляховська, к.е.н. Л.П. Казьмір, к.е.н. В.В. Косовська, к.е.н. Н.О. Ривак, пров. інж. О.С. Процевят.

Термін виконання: I кв. 2018 р. – II кв. 2020 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Запропоновано авторський підхід до групування регіонів (із використанням алгоритмів кластеризації, зокрема неієрархічного ітеративного методу k-середніх) за потенціалом заготівлі сировини і виробництва продуктів її промислової переробки, з урахуванням спеціалізації на виготовленні товарів із високою доданою вартістю (С.О. Ішук, Л.П. Коваль).
- Розроблено методичний інструментарій для розрахунку щільності міжсекторальних зв'язків і ступеня витратності переробних виробництв на основі використання даних матриці Леонтьєва (таблиці «витрати-випуск»), що дозволяє визначати вектори структурно-динамічних трансформацій у проміжному і кінцевому споживанні промислової продукції (вітчизняної та імпоротної), а також у валовому нагромадженні основного капіталу (Л.Й. Созанський).
- Побудовано (із застосуванням методу нечіткої логіки) та практично апробовано економетричні моделі впливу параметрів інвестиційно-інноваційного потенціалу (капітальних інвестицій, прямих іноземних інвестицій, обсягів виконаних науково-технічних робіт, витрат на інновації) на результативність експортної діяльності промислового сектора економіки України (Ю.В. Полякова).
- Комплексно досліджено сучасний стан, актуальні тенденції та основні напрямки нарощення вітчизняного потенціалу виробництва м'яса. Проведено структурно-динамічну оцінку

заготівлі (за видами м'ясної сировини) та промислового виробництва м'яса (за видами м'ясної продукції) у регіонах України. Визначено ступінь залежності внутрішнього ринку від імпорту товарів цього сегменту харчової промисловості (С.О. Ішук, О.В. Ляховська).

- Здійснено диференціацію регіонів України за масштабами заготівлі м'ясної сировини, промислового виробництва м'яса і виготовлення продукції його поглибленої переробки. Визначено ключові тенденції та окреслено перспективи нарощення українського експорту м'яса птиці, свинини і яловичини за умови збільшення поголів'я тварин. Обґрунтовано актуальні напрямки розвитку вітчизняних м'ясопереробних виробництв (С.О. Ішук, Н.О. Ривак).
- Проаналізовано динаміку та структуру (за видами господарств) виробництва молочної сировини в Україні у регіональному розрізі. Здійснено порівняльну оцінку промислового виробництва молочних продуктів (за їх основними видами) на макро- і мезо- рівнях. Досліджено трансформацію товарної та географічної структур експортно-імпортних операцій із молочними продуктами в Україні (С.О. Ішук, О.В. Ляховська).
- Проведено групування регіонів за потенціалом виробництва сирого молока та продуктів його промислової переробки. Визначено основні проблеми функціонування молокопереробного сегмента вітчизняної харчової промисловості та запропоновано низку механізмів, спрямованих на подальшу активізацію його розвитку. Окреслено базові напрямки державної підтримки сільськогосподарських підприємств - виробників молочної сировини та промислових підприємств, які займаються виготовленням молочної продукції (С.О. Ішук).

За звітний період за результатами досліджень опубліковано: наукове видання, 24 статті у фахових виданнях (із них 3 – у закордонних виданнях), 32 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 3 наукові розробки (з них 3 – до центральних органів влади), впроваджено 3 розробки (в т.ч. 1 – направлена у 2019 р.).

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає у розробці авторського підходу до групування регіонів за потенціалом заготівлі

сільськогосподарської сировини і виробництва продуктів її промислової переробки, з урахуванням спеціалізації на виготовленні товарів із високою доданою вартістю.

Практична значимість визначається обґрунтуванням організаційних форм реалізації потенціалу розвитку агропереробних виробництв в Україні і механізмів їх підтримки.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

7. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 4.07.2019 р., протокол №8; № державної реєстрації 0120U100390).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. С.А. Давимука, д.е.н., проф. І.Ф. Коломієць, к.е.н., ст.досл. Л.Я. Бенівська, д.е.н., ст.н.с. Г.В. Возняк; к.е.н., доц. А.Р. Дуб, к.е.н, с.н.с. І.Р. Тимечко, к.е.н. І.С. Гринчишин, к.е.н. Х.О. Патицька.

Термін виконання: I кв. 2020 р. – II кв. 2022 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Обґрунтовано концентральні засади партисипативної моделі розвитку територіальних громад, яка спрямована на ефективізацію управління розвитком територіальних громад на основі ідентифікації та задіяння активів громади (людських, фінансово-економічних, природньо-ресурсних, інфраструктурних, історико-культурних тощо), нарощення соціального капіталу громади, посилення участі громадян в процесах управління розвитком громади (І.З. Сторонянська, Г.В. Возняк).
- Набули подальшого розвитку наукові підходи до класифікації активів територіальної громади за групами: матеріальні – нематеріальні; активи підприємницького сектора, домогосподарств, інституцій громадського суспільства, органу місцевого самоврядування та за іншими класифікаційними ознаками. Акцентовано на ролі нематеріальних активів, які формують соціальний капітал територіальної громади та дозволяють активізувати її ендogenous розвиток. Зазначене стало підґрунтям для вироблення методичних підходів до ідентифікації усіх груп активів територіальних громад (І.З. Сторонянська, Г.В. Возняк, Л.Я. Бенівська).

- Розвинуто наукові положення щодо ідентифікації людських активів територіальної громади, зокрема, визначено їх роль та місце в структурі активів територіальної громади, виокремлено класифікаційні ознаки людських активів (за економічним статусом, за можливістю впливу на жителів громади, за видами тощо). Здійснено компаративний аналіз стратегій соціально-економічного розвитку територіальних громад на основі проблемно-орієнтованого та актив-орієнтованого підходів, обґрунтовано концептуальні напрями управління людськими активами територіальних громад в частині узгодження інтересів економічних суб'єктів щодо формування та їх ефективного використання (І.М. Гринчишин).
- Вдосконалено класифікацію соціальної інфраструктури територіальних громад шляхом доповнення класифікаційною ознакою за суб'єктом та рівнем управління, що дозволяє виокремлювати інтереси та завдання різних суб'єктів управління. Розроблено методичні засади ідентифікації соціальної інфраструктури територіальних громад з позицій інтересів стейкхолдерів та стратегічного бачення напрямків розвитку громади. З'ясовано, що механізм взаємодії стейкхолдерів повинен бути спрямований на координацію їх зусиль, забезпечення інтересів різних соціальних груп, влади, бізнесу щодо управління соціальною інфраструктурою територіальної громади. Обґрунтовано доцільність використання таких форм взаємодії стейкхолдерів як: державно-приватне партнерство, соціальне підприємництво, соціальне замовлення, соціально відповідальні інвестиції, фонди місцевих громад, crowdfunding (Л.Я. Бенюська).
- Проведено аналіз визначення сутності поняття «нерухомість» в українській нормативно-правовій базі. На основі наукових та практичних підходів до визначення суті дефініції «активи громади», класифікації об'єктів нерухомості в громаді обґрунтовано характерні ознаки, які дозволяють ідентифікувати/не ідентифікувати нерухомість як актив територіальної громади. Окреслено проблеми, пов'язані з визначенням об'єктів нерухомості, розташованих в межах територіальної громади, як її активів, та виявлено проблеми управління нерухомістю як активом територіальної громади. Виявлено причини низької ваги податку на нерухоме майно в доходах місцевих бюджетів та запропоновано напрями

підвищення ролі органів місцевого самоврядування щодо забезпечення зростання обсягів надходжень від оподаткування нерухомого майна (А.Р. Дуб).

- Систематизовано інструменти громадської участі в контексті управління активами територіальних громад на основі концепції Доброго місцевого і регіонального врядування Ради Європи, що дає можливість проаналізувати ступінь та рівень безпосереднього здійснення самоврядування територіальною громадою (І.Р. Тимечко).
- Обґрунтовано теоретичні засади управління природними активами територіальних громад в контексті теорій ендегенного та сталого розвитку, на основі чого здійснено їх систематизацію в розрізі груп стейкхолдерів. Акцентовано на потребі використання дуального підходу до управління природними активами територіальних громад: для забезпечення розвитку громади та з метою збереження навколишнього природного середовища (Х.О. Патицька, Л.Ключник).
- Проведено аналіз концептуальних підходів до управління в територіальній громаді: проблемно-орієнтоване управління, ресурс-орієнтоване управління, ціннісно-орієнтоване управління, актив-орієнтоване управління. Доведено доцільність застосування актив-орієнтованого управління територіальною громадою в умовах адміністративно-фінансової децентралізації, що дозволить концентрувати зусилля на стимулюванні розвитку конкурентоспроможних глокальних видів економічної діяльності в громаді (С.А. Давимука, Л.Я. Беновська).
- Проведено дослідження туризму як чинника формування фінансово-економічного потенціалу в територіальних громадах. Охарактеризовано інструментарій впливу органів місцевого самоврядування на формування надходжень фінансових ресурсів від туризму до місцевих бюджетів. На основі порівняльного аналізу обсягів фінансових ресурсів, які отримують бюджети територіальних громад від функціонування на їхній території територіально-рекреаційних об'єктів, та видатків на забезпечення їх функціонування доведено, що органи місцевого самоврядування значної частини громад наповнюють дохідну частину місцевого бюджету, не витрачаючи коштів безпосередньо на розвиток і популяризацію туризму (А.Р. Дуб).

За результатами досліджень у звітному році опубліковано 2 монографії, наукову доповідь, 36 статей у фахових виданнях (з них 1 -

у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus, 13 - у закордонних виданнях), 15 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання роботи у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 13 розробок (з них 6 – до центральних органів влади), впроваджено 9 розробок (в т.ч. 3 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як: перехід до сталого зростання територій за рахунок ефективного використання та нарощення внутрішнього соціально-економічного потенціалу; підвищення стійкості регіональних економічних систем за рахунок зниження впливу екзогенних ризиків; створення фінансово спроможних та самодостатніх територіальних громад, які були б здатні забезпечити ефективне виконання своїх функцій; подолання диспропорцій у рівнях соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад; реалізація принципів побудови громадянського суспільства в Україні.

Практична значимість дослідження полягає у сприянні підвищенню ефективності управління активами та розвитку територіальних громад, дозволяє оцінити якість та рівень впливу механізмів адміністративно-фінансової децентралізації на використання ендogenous ресурсів територій.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

8. ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ УЧАСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГАХ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 6.09.2017 р., протокол №8, № державної реєстрації 0118U001494).

Науковий керівник теми: д.е.н., с.н.с. Х.М. Притула.

Основні виконавці: к.соц.н. А.О. Максименко; к.е.н. Х.П. Стельмах; м.н.с. Я.Я. Калат; м.н.с. О.П. Демедюк; м.н.с. В.М. Черторижський; пров. інж. Г.В. Горин.

Термін виконання: III кв. 2018 р. - IV кв. 2020 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розроблено науково-методичний підхід до оцінки конкурентних переваг прикордонних регіонів, які межують з країнами-членами ЄС, в контексті перспектив їх інтеграції до глобальних ланцюгів вартості. Розраховано інтегральний індекс конкурентних переваг даних регіонів, який враховує: основні тенденції у формуванні низки світових індексів конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості; специфіку прикордонних регіонів України; сучасні тренди розвитку світових економічних процесів. Основними етапами його розрахунку стали: визначення складових інтегрального індексу (основних компонентів-додаткових компонентів-показників); стандартизація значень показників конкурентних переваг; розрахунок субіндексів конкурентних переваг прикордонних регіонів за групою показників, які характеризують відповідні основні компоненти індексу, та інтегрального індексу (Х.М. Притула, А.О. Максименко, Х.П. Стельмах).
- Виявлено, що на сьогодні інтегрованість економіки прикордонних регіонів у ланцюги доданої вартості шляхом виробництва продукції на умовах давальницької сировини та її подальшого експорту визначає її місце у глобальних виробничих мережах з найнижчою часткою доданої вартості. Відповідно низький рівень оплати праці та прикордонне розміщення є визначаючими факторами формування конкурентних переваг цих регіонів (Х.М. Притула, А.О. Максименко, Х.П. Стельмах).
- Проаналізовано товарну структуру експорту та імпорту прикордонних областей та України загалом протягом 2016-2019 рр. у розрізі низькотехнологічної продукції, середньо-низькотехнологічної продукції, середньо- високотехнологічної продукції та високотехнологічної продукції (Х.М. Притула, А.О. Максименко, Х.П. Стельмах).
- Розроблено опитувальник для підприємців-виробників одягу та взуття, організовано збір первинних даних та обробку інформації із використанням програмного забезпечення IBM SPSS Statistics v.20. На основі аналізу результатів експертного опитування 40 підприємств-виробників готового одягу та взуття обґрунтовано напрями активізації інноваційної діяльності малих та середніх підприємств легкої промисловості прикордонних регіонів України (Х.М. Притула, А.О. Максименко).
- Досліджено проблеми та можливості розширення присутності вітчизняних виробників одягу та взуття на внутрішньому ринку

та оцінено перспективи їх виходу на зовнішні ринки. Здійснено аналіз основних тенденцій розвитку легкої промисловості прикордонних регіонів України за обсягами виробленої та реалізованої продукції, кількістю зайнятих у розрізі текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів; географічної структури та динаміки експортно-імпорتنних операцій України та прикордонних областей за окремими товарними групами (Х.М. Притула, А.О. Максименко).

- На основі аналізу інституційно-правового забезпечення створення індустріальних парків та досвіду стимулювання їх розвитку в країнах-членів ЄС розроблено пропозиції щодо напрямів активізації діяльності індустріальних парків у прикордонних регіонах України. Обґрунтовано, що державна політика стимулювання розвитку індустріальних парків повинна бути спрямованою як на створення необхідних соціально-економічних передумов розвитку індустріальних парків, так і на стимулювання господарської діяльності безпосередньо у цих парках. Запропоновано застосування регуляторних інструментів фіскального характеру, зорієнтованих на створення більш сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності та залучення інвестицій. Наголошено, що формування індустріальних парків стане ефективним інструментом реалізації пріоритетів смарт-спеціалізації регіонів (Х.М. Притула, Я.Я. Калат).
- Проаналізовано розвиток аутсорсингу в Україні та досліджено конкурентоспроможність українських аутсорсингових компаній на світовому ринку (Я.Я. Калат).
- Визначено основні фактори, які стимулюють компанії працювати на засадах офшорингу та проаналізовано діяльність компаній, що працюють в Україні на засадах офшорингу. (О.П. Демедюк).
- Визначено основні тренди здійснення зовнішньоекономічної діяльності України загалом та її прикордонних регіонів (Волинської, Львівської, Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей) протягом 2016-2019 рр. Здійснено порівняльний аналіз товарної та географічної структур експорту та імпорту у розрізі країни та прикордонних регіонів. (Х.П. Стельмах, Г.В. Горин, В.М. Черторижський).

За результатами проведених досліджень у звітному році опубліковано: науково-аналітичну доповідь, брошуру, 10 статей у фахових виданнях (з них 4 – у зарубіжних виданнях, 1- у виданні, що

входить до наукометричної бази Web of Science), 2 тез в матеріалах конференцій.

За результатами виконання досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 11 розробок (з них 6 – до центральних органів влади), впроваджено 9 розробок (в т.ч. 3 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість досліджень полягає у розроблені науково-методичних засад оцінки конкурентних переваг прикордонних регіонів України в контексті перспектив їх інтеграції до глобальних ланцюгів вартості та розраховано інтегральний індекс конкурентних переваг даних регіонів.

Практична значимість досліджень визначається розробленням рекомендацій щодо розширення присутності вітчизняних виробників одягу та взуття на внутрішньому ринку та перспективи їх виходу на зовнішні ринки.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

9. НАУКОВІ ЗАСАДИ СТРУКТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 21.05.2019 р., протокол № 5; № державної реєстрації 0120U002104).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С.О. Ішук.

Відповідальні виконавці: к.е.н., доц. Л.Й. Созанський, д.е.н., доц. Ю.В. Полякова, к.е.н., доц. Л.П. Коваль, к.е.н. Я.В. Кудря, к.е.н. О.В. Ляховська, к.е.н. Л.П. Казьмір, к.е.н. Н.О. Ривак, к.е.н. В.В. Косовська, пров. інж. О.С. Процевят.

Термін виконання: III кв. 2020 р. – II кв. 2023 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Узагальнено теоретичні підходи до розробки нових моделей промислового розвитку, виходячи з ключових трендів світової індустрії. Досліджено зарубіжний досвід (передусім країн ЄС) трансформації промислового сектора економіки та опрацьовано базові методологічні підходи до оптимізації структури факторів виробництва і міжсекторальних зв'язків переробної

промисловості із використанням методів лінійного та нелінійного програмування (С.О. Іщук, Л.Й. Созанський).

- За допомогою методів кореляційно-регресійного аналізу обґрунтовано гіпотези щодо впливу ключових структурних параметрів на ефективність (відображену показником частки ВДВ у випуску) переробної промисловості. На прикладі окремих країн ЄС (Німеччини, Польщі і Чехії) математично доведено залежність між зміною структурних параметрів, зокрема величини частки високо- і середньо-високотехнологічних виробництв у структурі випуску, а також частки імпорту у проміжному споживанні названих виробництв, і величиною співвідношення ВДВ/випуск переробної промисловості (С.О. Іщук, Л.Й. Созанський).
- Побудовано економіко-математичні моделі оптимізації структури випуску, ВДВ і проміжного споживання переробної промисловості за критеріями підвищення рівня технологічності та зниження рівня імпортозалежності, в основі яких лежить постулат що вища економічна ефективність переробної промисловості пояснюється її більшою орієнтованістю на високотехнологічні процеси і виробництва із вищим ступенем переробки сировини, а також нижчим ступенем залежності виробництв від імпортних складових (С.О. Іщук, Л.Й. Созанський).
- Проведено порівняльний аналіз національних ініціатив Індустрії 4.0 та виділено їх основні характеристики, зокрема джерела фінансування, фокуси спрямування та ін. Визначено низку стримуючих факторів на шляху до успішного впровадження і реалізації ініціатив Індустрії 4.0 у країнах ЄС. На основі аналізу європейського досвіду цифрових трансформацій промисловості та національних економік загалом окреслено ключові напрямки таких трансформацій в Україні (Н.О. Ривак, А.В. Керницька).

У звітному році за результатами досліджень опубліковано: монографію, аналітичне видання, 2 параграфи в іноземній колективній монографії, 13 статей у фахових виданнях (з них 1 - у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus, 5 – у зарубіжних виданнях), 5 тез в матеріалах конференцій.

За результатами виконання досліджень у звітному році підготовлено та впроваджено наукову розробку

Рівень роботи відповідає міжнародним стандартам високого рівня.

Наукова значимість дослідження: математично доведено залежність між зміною структурних параметрів (частки високо- і середньо-високотехнологічних виробництв та частки імпорту у структурі їх проміжного споживання) переробної промисловості і величиною співвідношення ВДВ/випуск..

Практична значимість дослідження: результати моделювання створюють аналітичний базис для вибору орієнтирів національної промислової політики.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (фундаментальні дослідження).

ДОГОВІРНА ТЕМАТИКА

1. ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ЛЬВІВЩИНИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ.

Вид тематики: договірна тематика (договір з Департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації №6-2020 від 17.08.2020 р.; № державної реєстрації 0120U103858).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська, к.е.н., ст. досл. Л.Я. Бенюк.

Термін виконання: 17.08. – 31.08.2020 р.

Основні результати досліджень:

- Визначено місце сфери освіти в економіці Львівської області. Охарактеризовано демографічну ситуацію у області, стан та тенденції функціонування та фінансування освіти у Львівській області (І.З. Сторонянська).
- Здійснено аналіз поточної ситуації в освітній сфері в розрізі районів, територіальних громад, шкільних округів Львівщини. Виділено основні проблеми розвитку дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, професійної і професійно-технічної освіти. Акцентовано увагу на впровадження нової української школи, проблемах впровадження інклюзивної освіти. Здійснено порівняння показників розвитку освіти з загальноукраїнськими показниками та показниками інших країн (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенюк).
- Проведено SWOT-аналіз становища сфери освіти Львівської області з урахуванням тенденцій розвитку, проблемних аспектів, динамічних змін у її розвитку, визначенням можливих зовнішніх

впливів та викликів. В основу SWOT-аналізу лягли висновки до розділів аналітичної частини Стратегії, пропозиції, надані за результатами засідань групи з розробки Стратегії розвитку сфери освіти Львівської області на період до 2027 року. Визначено слабкі та сильні сторони розвитку освітньої сфери Львівської області, а також можливості та загрози розвитку освіти (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенюкська).

- Обґрунтовано основні можливості розвитку освіти в регіоні, серед яких: поглиблення діджиталізації сфери освіти; розвиток цифрових компетенцій вчителів та учнів; формування дієвого механізму залучення випускників педагогічних закладів вищої освіти для роботи у сфері освіти; зростання престижу праці педагога в Україні, зокрема за рахунок зростання оплати праці; висока затребуваність кадрів робітничих професій на ринку праці регіону, що створює можливості розвитку для професійно-технічної освіти; зацікавленість низки роботодавців регіону у налагодженні тісної співпраці з закладами професійно-технічної та вищої освіти; розвиток кластерів та включення освітніх закладів у їх функціонування; популяризація Львова як освітнього хабу; підвищення якості освітніх послуг; зростання в закладах вищої освіти кількості студентів з інших регіонів України та іноземних студентів; поглиблення децентралізації та вдосконалення механізму освітньої субвенції; покращення дорожньої інфраструктури регіону, що активізує процеси формування опорних закладів; розвиток економіки регіону на основі галузей смарт-спеціалізації, що підвищить попит на креативних освічених осіб; впровадження механізмів публічно-приватного фінансування освітніх послуг в дошкільній освіті (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенюкська).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Результати дослідження у формі аналітичного звіту передано замовнику (акт приймання-передачі науково-технічної продукції №1 від 1.09.2020 р. за договором №6-2020 від 17. 08.2020 р.)

2. РОЗРОБКА ПРОЄКТУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ЛЬВІВЩИНИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ.

Вид тематики: договірна тематика (договір з Департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації №7-2020 від 31.08.2020 р.; № державної реєстрації 0120U103861).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. І.З. Сторонянська, к.е.н., ст. досл. Л.Я. Бенівська.

Термін виконання: 1.09. – 30. 09.2020 р.

Основні результати досліджень:

- Розроблено проєкт Стратегії розвитку освіти Львівщини на період до 2027 року. Детерміновано місію Стратегії - розвиток потенціалу громадян Львівщини як визначальної передумови сталого соціально-економічного розвитку регіону та посилення його позицій як освітнього хабу (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенівська).
- В межах Стратегії виділено чотири основні цілі:
 - 1) Освіта – осереддя культури. Ціль спрямована на модернізацію освітнього процесу. Освітній процес, перш за все, виховний і забезпечує формування культури особистості, впливаючи на саморозуміння та самовизначення впродовж усього життя. В такому випадку освіта має скеровуватися на всебічний розвиток особистості та її талантів, моральних якостей та свідомого суспільного вибору. Основними векторами розвитку освіти повинні стати: якість, справедливість, доступність, всебічне охоплення та заохочення.
 - 2) Освіта – престижне місце праці. В межах цілі розроблено заходи, які повинні змінити ставлення суспільства і держави до освіти, повернувши повагу і престиж освітніх професій. Освіта повинна мати сучасну матеріально-технічну базу, інноваційні технології навчання та висококваліфіковані кадри. Система цілей і завдань включає забезпечення ефективного управління освітою через децентралізацію управлінської вертикалі, узгодження освітньої інфраструктури з потребами в освітніх послугах, забезпечення професійного розвитку педагогів.
 - 3) Освіта – рушій економіки. В Стратегії передбачено підготовку конкурентоспроможних працівників з перспективою кар’єрного зростання впродовж життя, формування регіонального замовлення на робітничі кадри, посилення взаємодії освіти, бізнесу, науки, переосмислення ролі професійної (професійно-технічної) та вищої освіти .
 - 4) Львівщина – освітній хаб. Обґрунтовано доцільність використання моделі хабу як організаційного підґрунтя розвитку освітньої сфери у Львівській області, яка традиційно була освітнім центром Західного регіону України та одним з провідних освітньо-наукових центрів України. Це дозволить

досягти таких результатів як: осучаснення освітнього потенціалу закладів освіти, розвиток зв'язків між закладами освіти та бізнесом, налагодження партнерських відносин між українськими та європейськими закладами освіти, формування центрів креативного розвитку учнів та молоді (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенювська).

- В проєкті Стратегії розвитку освіти Львівщини наведено прогнози індикатори розвитку сфери освіти, обґрунтовано механізми організаційно-фінансового забезпечення реалізації Стратегії, а також потенційні сценарії розвитку соціально-економічної ситуації в регіоні на наступний стратегічний період (І.З. Сторонянська, Л.Я. Бенювська).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Результати дослідження у формі проєкту Стратегії розвитку освіти Львівщини передано замовнику (акт приймання-передачі науково-технічної продукції №1 від 1.10.2020 за договором №7-2020 від 31.08.2020 р.).

3. ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2021-2023 РОКИ З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ.

Вид тематики: договірна тематика (договір з Управлінням економічного розвитку та торгівлі Волинської обласної державної адміністрації №8-20 від 11.12.2020 р.; № державної реєстрації 0120U105687).

Науковий керівник: к.е.н., с.н.с. О.І. Гулич.

Основні виконавці: к.е.н., с.н.с. О.І. Гулич, інж. І кат. О.В. Григоренко.

Термін виконання: 11.12.2020 р. – 31.12.2020 р.

Основні результати виконання роботи:

- Здійснено оцінку екологічної ситуації Волинської області за 2014-2019 роки та визначено стан екологічної безпеки атмосферного повітря, води, ґрунтів, флори і фауни. Проведено SWOT-аналіз екологічної ситуації Волинської області, а також здійснено аналіз трендів стану довкілля і здоров'я населення (О.І. Гулич, О.В. Григоренко).
- Проведено оцінку впливу Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року та Плану заходів на 2021-2023 роки з її реалізації на складові довкілля (вплив на атмосферне повітря, воду, ґрунти, природні ресурси, флору і фауну), а також на стан

здоров'я та добробут населення (небезпека для здоров'я населення, соціально-економічні наслідки, поводження з відходами, використання ландшафтів для рекреаційних цілей тощо) (О.І. Гулич).

- Розроблено рекомендації щодо запобігання потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року та Плану заходів на 2021-2023 роки з її реалізації (О.І. Гулич).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Результати дослідження у формі звіту передано замовнику (акт приймання-передачі науково-технічної продукції № 1 від 21.12.2020 р.).

ІІІ. НАУКОВО-ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ІНТЕРЕСАХ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У звітному році науковцями Інституту підготовлено низку науково-експертних документів та матеріалів, пропозицій та рекомендацій в інтересах та на замовлення органів державної влади різних рівнів. Серед них:

Науково-аналітична записка "Зауваження та пропозиції до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення права працівників державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ, організацій на одержання земельної частки (паю)» (реєстраційний № 3012-1 від 20.02.2020 року)

В науково-аналітичній записці висвітлено особливості та недоліки сучасного правового механізму приватизації земель, які перебувають у постійному користуванні державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій.

Розкрито проблемні аспекти проєкту Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення права працівників державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ, організацій на одержання земельної частки (паю)" (реєстраційний № 3012-1 від 20.02.2020 року). Визначено ризики реалізації цього законопроекту в сучасних умовах, обґрунтовано доцільність та напрямки його доопрацювання.

Направлено: Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (лист № 1/122 від 11. 03. 2020 р.); Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (лист № 1/122 від 11. 03. 2020 р.); Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (лист № 1/122 від 11. 03. 2020 р.); Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (лист № 1/122 від 11. 03. 2020 р.); Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (лист № 1/122 від 11. 03. 2020 р.); Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації (лист № 1/122 від 11. 03. 2020 р.).
Впровадження: Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (лист № 2851-06/53341 від 1.09.2020 р.); Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (лист № 28-28-0.13-3452/2-20 від 08.04.2020 р.); Департамент агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації (лист № 17-301/0/2-20 від 17.03.2020 р.).

Пропозиції щодо формування конституційно-правових засад взаємодії та організації співпраці між Президентом України, державними органами та органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади.

Проаналізовано невідповідності сучасної практики імплементації об'єднаних територіальних громад у систему адміністративно-територіального устрою України положенням Конституції України, що засвідчує необхідність внесення відповідних змін до Основного Закону. Відзначені відсутність актуальних легітимних відомостей Державного земельного кадастру, зокрема про встановлені (змінені) межі адміністративно-територіальних одиниць. Наголошено на необхідності врегулювати єдине взаємоузгоджене визначення правового статусу і видів адміністративно-територіальних одиниць, повноваження органів щодо вирішення питань адміністративно-територіального устрою України цілісним базовим законопроектом "Про територіальний устрій України". Підтримано положення щодо надання конституційного статусу інституту префекта – регулятора взаємовідносин Президента, державних органів з органами місцевого самоврядування., передбачені зареєстрованим Верховною Радою України за №4298 Проектом Закону про внесення змін до Закону України "Про місцеві державні

адміністрації" та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні.

Направлено: Відділення економіки НАН України на виконання доручення секретаря Ради національної безпеки та оборони Данілова О.М. (лист №1/434 від 15.02. 2020 р.)

Науково-аналітичні матеріали з проблем розвитку деревообробної, хімічної і легкої промисловості України.

Проведено комплексну оцінку результатів функціонування лісопромислового сектору економіки України на мезо рівні крізь призму двох основних складових – природно-ресурсного та економічного потенціалу деревообробних виробництв. Визначено проблеми, стан, динаміку та ключові тенденції розвитку вітчизняної хімічної промисловості на національному і регіональному рівнях, проведено аналіз показників діяльності найпотужніших вітчизняних хімічних підприємств. Надано пропозиції щодо забезпечення конкурентних умов для учасників внутрішнього ринку продукції легкої промисловості, обґрунтовано необхідність запровадження спрощених регуляторних процедур та інвестиційних стимулів для забезпечення розвитку вітчизняних підприємств легкої промисловості. Розроблено організаційний механізм відновлення сировинної бази текстильних та інших виробництв.

Направлено: Департамент промислової політики Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України (лист № 9/66 від 20.02.2020 р.).

Науково-аналітична записка «Зауваження до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок».

Висвітлено ознаки і прояви колізійності законодавства у сфері оцінки земель, як наслідок системного порушення принципів законності, єдності методологічного та інформаційного простору, визначених Законом України «Про оцінку земель». Розкрито проблемні аспекти імплементації проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок». Викладено системні недоліки проєкту «Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок», означено ризики та загрози його реалізації в сучасних умовах.

Направлено: Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерству фінансів України, Міністерству

розвитку громад та територій України, Державній регуляторній службі та іншим (лист №1/406 від 07.12.2020 р.).

Доповідна записка «Щодо деяких змін у практиці справляння рентної плати за користування надрами в умовах реформи децентралізації».

Обґрунтовано потребу та визначено напрями й пропорції удосконалення розподілу між бюджетами рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення та запропоновано ініціювати внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України.

Впровадження: Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики, лист № 04-32/9-273(432н) від 20.02.2020 р.); Державна служба геології та надр України, лист № 2567/01/13-20 від 19.02.2020 р.

Науково-аналітична записка «Деякі фактори та методичні рекомендації щодо упровадження інноваційних розробок структурними підрозділами Держспецзв'язку»

В опрацьованих науково-аналітичних матеріалах представлені методичні рекомендації щодо впровадження у науково-виробничому процесі установи інноваційних технологій та розробок структурними й науково-аиробничими підрозділами Держспецзв'язку, особливості упровадження нововведень.

Направлено: Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (лист №1/159 від 07.04.2020 р.).

Впровадження: Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (лист №55/17-1423 від 17.06.2020 р.).

Інформаційний бюлетень «Інструменти економічного розвитку місцевих громад: кращі європейські практики у сфері транскордонного співробітництва» Серія 2. Транскордонні кластери».

У інформаційному бюлетені досліджено підходи українських та закордонних вчених до понять «кластер» та «транскордонний кластер», а також їх класифікації, проаналізовано інструменти політики розвитку кластерів в ЄС та нормативно-правове забезпечення розвитку кластерів в Україні. Вивчено кращі практики діяльності транскордонних кластерів в ЄС та особливості функціонування транскордонних кластерів вздовж західного кордону України. Досліджено кластери та

кластерні ініцітиви у прикордонних регіонах України, які межують з ЄС.

Направлено: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України; Міністерство економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України; Міністерство закордонних справ України; Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції; Комітет Верховної Ради України з питань економічної політики; представникам органів державної влади та місцевого самоврядування; обласним державним адміністраціям прикордонних областей України; представникам прикордонних районних державних адміністрацій, міських, селищних, сільських рад, об'єднаних територіальних громад Волинської, Львівської, Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької областей (лист №5-1/229 від 03.07.2020 р.). *Впровадження:* Виконавчий комітет Ужгородської міської ради (лист №1845/03-12 від 20.07.2020 р.).

Науково-аналітична записка: **«Щодо удосконалення системи статистичного спостереження зовнішньої міграції в Україні».**

Виявлено проблемні аспекти формування, опрацювання та представлення сучасної вітчизняної статистичної інформації про зовнішню міграцію в Україні. Визначено шляхи й засоби якіснішого наповнення міграційної статистики в умовах високої та зростаючої міграційної активності в Україні. Запропоновано інструменти збору нової облікової інформації. Доведено необхідність делегування функцій і завдань зі збору та оприлюднення інформаційно-аналітичного забезпечення міграційної політики на єдиний централізований орган.

Направлена: Офіс Президента України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Департамент гуманітарної та соціальної політики Кабінету міністрів України, Державна служба України з питань праці, Державна міграційна служба України, Головне управління ДМС у Львівській області, Державна служба статистики України, Головне управління статистики у Львівській області, Представництво МОМ в Україні, Національний банк України. (лист № 7/31/16239-20 від 27.11.2020 р.)

Аналітичні матеріали **«Щодо оцінки ефективності функціонування освітньої інфраструктури Львівської області»**

В представлених матеріалах проаналізовано стан розвитку освітньої інфраструктури Львівської області в розрізі регіонів. Виявлено основні проблеми функціонування освітньої мережі та матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу. Окреслено перспективні напрямки розвитку освітньої інфраструктури.

Направлена: Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації (лист 1/356 від 4.11.2020 р.). *Впроваджено:* Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації (лист №11/127-1 від 9.11.2020 р.)

Пропозиції щодо проекту регіонального розвитку «Формування стратегії та інструменти соціально-економічної трансформації території Червоноградського гірничопромислового району Львівської області в умовах зниження вуглевидобування».

Обґрунтовано необхідність системного підходу до вирішення проблем вугільної промисловості у регіоні. Запропоновано стратегічні напрями та інструменти соціально-економічної трансформації території Червоноградського гірничопромислового району Львівської області в умовах зниження вуглевидобування.

Направлено: Департаменту паливно-енергетичного комплексу та енергозбереження Львівської обласної державної адміністрації (лист №7/352 від 23.10.2020 р.). *Впровадження:* Департамент паливно-енергетичного комплексу та енергозбереження Львівської обласної державної адміністрації (лист № 1-1/108-1 від 27.10.2020 р.).

Пропозиції щодо внесення змін до Плану заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року.

Розроблено три проєктні пропозиції регіонального розвитку до переліку заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року:

- Соціально-економічне обґрунтування перспектив розбудови мережі пунктів пропуску через державний кордон у Львівській області;
- Нарощення інвестиційного потенціалу Львівської області шляхом розвитку мережі індустріальних парків;
- Моніторинг реалізації Стратегії розвитку Львівської області на період до 2020 року.

Направлено: Львівська обласна державна адміністрація (лист №05-1/100 від 02.03.2020 р.).

Пропозиції та коментарі до Плану заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Івано-Франківської міської об'єднаної територіальної громади.

В експертних матеріалах проаналізовано існуючі проблеми організаційно-економічного забезпечення реалізації стратегічних цілей розвитку області, принципів та інструментів розробки та впровадження Плану заходів. Заслуговують уваги представлені пропозиції щодо реалізації Програми «Створення комфортних та безпечних умов проживання на території області», зокрема в частині забезпечення рівного доступу до медичних, освітніх послуг та розвитку соціальної інфраструктури та інклюзії. Висновки та пропозиції використані при розробці щорічної Програми соціально-економічного та культурного розвитку і бюджету області на 2021 рік.

Направлено: Управління економічного та інтеграційного розвитку виконавчого комітету міської ради (м. Івано-Франківськ (лист № 4/339 від 16.10.2020)). *Впровадження:* Управління економічного та інтеграційного розвитку виконавчого комітету міської ради (м. Івано-Франківськ) (лист №239/40-13/17 від 17.12.2020 р.).

Пропозиції та рекомендації з регулювання регіонального ринку споживчих товарів в умовах зростання сучасних викликів щодо зміцнення продовольчої безпеки

Проаналізовано проблеми організаційно-економічного забезпечення функціонування споживчого ринку регіону та надано пропозиції щодо удосконалення інструментів спрямованих на подолання та нівелювання ознак ексклюзивності регулювання розвитку споживчого ринку, а саме: патентування видів торгівлі; державна реєстрація торговельних суб'єктів; ліцензування торговельної діяльності; підтвердження відповідності, технічне нормування та стандартизація товарів; державний контроль та нагляд у сфері торгівлі. Висновки та пропозиції використані при розробці Програми соціально-економічного розвитку Закарпатської області на 2021 р.

Впровадження: Департамент економічного розвитку та торгівлі Закарпатської ОДА (лист №02/828 від 18.12.2020 р.).

та ін.

Крім того, у звітному році забезпечено розміщення науково-експертних матеріалів та коментарів науковців Інституту на web-сайті Інституту (режим доступу: <http://ird.gov.ua/ird01/p1056>).

IV. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

За результатами досліджень в 2020 р. підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 73 розробки (наукових доповідей, проєктів стратегій розвитку регіонів, доповідних та наукових записок, аналітичних та експертних матеріалів, методичних рекомендацій тощо), впроваджено 58 розробок (з них впровадження отримали 2 розробки, направлені у 2019 р.). Із них за бюджетною програмою 6541030 підготовлено 57 розробок, впроваджено 48 розробок. За бюджетною програмою 6541230 підготовлено 16 розробок, впроваджено – 10.

Приклади впроваджених розробок:

Наукова доповідь **«Територіальний розвиток і регіональна політика: Стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації»**

Автори: д.е.н., проф. Т. Г. Васильців, д.е.н., с.н.с. Г. В. Возняк, О. П. Демедюк, к.е.н. А. Р. Дуб, д.е.н., проф. С. О. Ішук, к.е.н. О. О. Левицька, к.е.н. І. В. Лещух, к.е.н. О. М. Луцків, д.е.н., проф. М. І. Мельник, д.е.н., проф. А. І. Мокій, д.е.н., проф. Х. М. Притула, к.е.н. Л. Й. Созанський, д.е.н., проф. І. З. Сторонянська, д.е.н., проф. С. Л. Шульц, к.е.н. С. Д. Щеглюк, Р.Є. Яремчук

Направлено: Міністерству розвитку громад і територій України; Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, обласні державні адміністрації (лист № 1/340 від 16.10.2020)

Досліджено практичний інструментарій смарт-стратегування регіонального розвитку в країнах ЄС, окреслено потенційні напрямки імплементації кращих зразків європейської практики в українських реаліях, вивчено існуючі методологічні підходи до обґрунтування пріоритетних напрямків смарт-спеціалізації регіонів, з'ясовано їх позитиви та недоліки, запропоновано адаптовану до вітчизняних умов методологію вибору потенційних сфер смарт-спеціалізації у регіонах України, розглянуто організаційно-економічні та фінансові механізми стимулювання розвитку обраних сфер смарт-спеціалізації регіонів ЄС.

Впровадження: Міністерство розвитку громад і територій України (лист №7/36.1/18949-20 від 26.11.2020 р.); Запорізька обласна державна адміністрація (лист №10676/0819 від 30.11.2020 р.).

Наукове видання **«Міграційна активність населення Карпатського регіону України: тенденції, загрози, методи регулювання».**

Автори: д.е.н., проф. Васильців Т.Г. , д.е.н., проф. Семів Л.К., д.е.н., проф. Садова У.Я., д.е.н. Біль М.М., к.е.н. Левицька О.О., к.е.н. Мульська

О.П., д.е.н. Риндзак О.Т., к.г.н. Теслюк Р.Т., к.е.н. Махонюк О.В., к.е.н. Бачинська М.В., к.е.н. Бідак В.Я., к.е.н. Бараняк І.Є.

Направлено: Міністерство розвитку громад та територій України; Головне управління Державної міграційної служби України у Львівській області (лист № 6/227 від 03.07.2020 р.)

На основі аналізу статистичних даних, експертних оцінок та анкетного опитування визначено основні тенденції, специфіку та особливості міграційної активності населення Карпатського регіону України. Досліджено зовнішні міграційні процеси і параметри соціально-економічного розвитку Карпатського регіону України, а також середовище формування міграційної активності населення, демографічні та соціально-економічні наслідки міграції. Виявлено ризики та загрози високої міграційної активності населення Карпатського регіону. Запропоновано підхід щодо оцінювання наслідків зовнішньої трудової міграції населення та визначено рівень інтенсивності міграційних процесів. Обґрунтовано необхідність вироблення нових пріоритетів і механізмів регулювання міграційних процесів у Карпатському регіоні.

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 7/31/16239-20 від 30.09.2020 р.); Головне управління Державної міграційної служби України у Львівській області (лист № 4601.16-9488/46.1-20 від 9.09.2020 р.).

Наукова доповідь «Структурна трансформація економіки міст Західного регіону України: передумови, чинники та особливості».

Автори: д.е.н., проф. Мельник М.І.; д.е.н. Борщевський В.В.; д.е.н., проф. Бабець І.Г.; к.е.н. Залуцький І.Р.; к.е.н. Щеглюк С.Д., к.е.н. Жабинець О.Й.; к.е.н. Лещух І.В.; к.е.н. Синюра-Ростун Н.Р.; Яремчук Р.Є.

Направлено: Міністерство розвитку громад та територій України, Директорат регіонального розвитку; Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування; Асоціація міст України; обласні державні адміністрації Західного регіону України; міські ради обласних центрів Західного регіону України; регіональні торгово-промислові палати та ін. (лист №5/192 від 09.06.2020 р.).

У науковій доповіді визначено сучасні виклики, тренди, бар'єри та особливості трансформації структури економіки міст в умовах постіндустріалізації; концептуальні засади трансформації соціально-економічного середовища міста в контексті розвитку цифрової економіки. Проаналізовано особливості структурно-інституційної

трансформації підприємницького сектору у містах України; оцінено інноваційний зріз структурної трансформації економіки великих міст; розкрито тенденції, закономірності та оцінено структурні трансформації у зовнішній торгівлі товарами та послугами в містах Західного регіону України. Визначено потенціал трансформації структури економіки міст обласного значення Західного регіону в контексті пріоритетів формування моделі циркулярної економіки; а також встановлено вплив структурних змін в економіці на якість життя населення міст.

Впровадження: Департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (лист №11-748/0/2-20 від 26.06.2020 р.); Запорізька торгово-промислова палата (лист №09.3/405 від 03.07.2020 р.); Івано-Франківська міська рада (лист №17/01-20/2121 від 15.07.2020 р.); Тернопільська міська рада (лист №8505/06-10 від 30.07.2020 р.); Трускавецька міська рада (лист №18-87/3 від 02.11.2020 р.); Львівське регіональне відділення Асоціації міст України (лист №82 від 20.10.2020 р.).

Проект стратегії розвитку освіти Львівщини на період до 2027 року.

Автори: д.е.н., проф. Сторонянська І.З., к.е.н. Бенюк Л.Я.

Розроблено проект Стратегії розвитку освіти Львівщини на період до 2027 року. Детерміновано місію Стратегії - розвиток потенціалу громадян Львівщини як визначальної передумови сталого соціально-економічного розвитку регіону та посилення його позицій як освітнього хабу. Виділено основні цілі Стратегії. Наведено прогностичні індикатори розвитку сфери освіти, обґрунтовано механізми організаційно-фінансового забезпечення реалізації Стратегії, а також потенційні сценарії розвитку соціально-економічної ситуації в регіоні на наступний стратегічний період.

Впровадження: Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації (акт приймання-передачі науково-технічної продукції №1 від 1.10.2020 за договором №7-2020 від 31.08.2020 р.).

Аналітична розробка «Моніторинг розвитку агропереробних виробництв в Україні: регіональний вимір».

Автори: д.е.н., проф. Іщук С.О., к.е.н. Ляховська О.В.

Направлено: Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики; Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, обласні державні адміністрації (лист № 9/320 від 09.10.2020 р.).

Проведено діагностику тренду виробництва зернових (пшениці та жита) і показників ступеня їх переробки на борошно в Україні та регіонах. Визначено рівень розвитку виробництва продукції з борошна у розрізі хлібобулочних, кондитерських і макаронних виробів. Здійснено комплексну оцінку заготівлі (за видами м'ясної сировини) та промислового виробництва м'яса (за видами м'ясної продукції). Проаналізовано динаміку та структуру (за видами господарств) виробництва молочної сировини в Україні у регіональному розрізі. Здійснено порівняльну оцінку промислового виробництва молочних продуктів (за їх основними видами) на макро- і мезо- рівнях.

Впровадження: Чернігівська обласна державна адміністрація, Департамент розвитку економіки та сільського господарства (лист №03.03-04 від 18.11.2020 р.); Миколаївська обласна державна адміністрація, Департамент агропромислового розвитку (лист №2077/0/06.2-12/20 від 19.11.2020 р.); Харківська обласна державна адміністрація, Департамент агропромислового розвитку (лист №08-29/03/1997 від 25.11.2020 р.); Херсонська обласна державна адміністрація, Департамент розвитку сільського господарства та зрошення (лист №2656-09/0/20/019.4.1-1276 від 27.11.2020 р.); Львівська обласна державна адміністрація, Департамент агропромислового розвитку (лист №17-1140/0/2-20 від 01.12.2020 р.); Донецька обласна державна адміністрація, Департамент агропромислового розвитку та земельних відносин (лист №1917/0/151-20/01.02 від 09.10.2020 р.).

Методичні рекомендації з оцінювання екологічної складової якості життя в українсько-польському прикордонні.

Автори: д.е.н., проф. В.С. Кравців; к.е.н. П.В. Жук; д.е.н., проф. Ю.І. Стадницький; к.н.д.упр. І.М. Куліш; І.Р. Мишишин.

Направлено: Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Департамент екології та природних ресурсів Львівської ОДА, вих. № 7/389 від 03.12.2020 р.

У методичних рекомендаціях узагальнено результати опрацювань наявних теоретико-аналітичних матеріалів щодо вимірювання якості життя та запропоновано адаптовані до системи офіційної статистики України та Польщі методичні прийоми з оцінювання екологічної безпеки як складової якості життя мешканців територіальних громад субрегіонів українсько-польського прикордоння. Наведено результати опрацювання методичних рекомендацій з висвітленням суб'єктивних й

отриманих на основі кількісних показників об'єктивних оцінок екологічної складової якості життя у транскордонних субрегіонах.

Впровадження: Департамент екології та природних ресурсів Львівської ОДА (лист № 31-9336/0/2-20 від 07.12.2020 р.)

До центральних державних органів країни у звітному році скеровано 42 розробки (в т.ч. Офісу Президента України – 4, Верховній Раді України – 17, Кабінету Міністрів України – 4, міністерствам та відомствам – 38), впроваджено 19 розробок (з них отримала впровадження 1 розробка, направлена у 2019 р.).

Серед них:

Науково-аналітична доповідь «Соціально-економічний розвиток територіальних громад Центральної України в умовах децентралізації».

Автори: д.е.н., проф. Сторонянська І.З., к.е.н. Бенюк Л.Я., д.е.н. Возняк Г.В., к.е.н. Гринчишин І.М., к.е.н. Дуб А.Р., Ключник Л.В., к.е.н. Лещух І.В., к.е.н. Левицька О.О., д.е.н., проф. Мельник М.І., к.е.н. Патицька Х.О., к.е.н. Сингюра-Ростун Н. Р., к.е.н. Щеглюк С.Д., Яремчук Р.Є.

Направлено: Міністерству розвитку громад і територій України, обласні державні адміністрації областей Центрального регіону України (лист № 9/56 від 3.02.2020 р.).

У доповіді представлено результати оцінювання впливу процесів децентралізації на соціально-економічний розвиток територій Центрального регіону України. Виявлено особливості і проблеми функціонування міських та сільських громад. Акцентовано увагу на процеси економічного зростання, зайнятості населення, організацію публічного управління

Впровадження: Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (лист № 04-23/14-1031 від 25.02.2020 р.); Міністерство розвитку громад і територій України (лист № 7/13.4/2329-20 від 10.02.2020 р.); Департамент економічного розвитку і торгівлі Кіровоградської обласної державної адміністрації (лист № 21-01-11/197/0.2101 від 13.02.2020 р.).

Науково-аналітична доповідь «Фінансово-бюджетні обмеження структурних трансформацій в економіці великих міст Західного регіону України».

Автор: д.е.н.. Борщевський В.В.

Направлено: Департамент забезпечення зв'язків із Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України Офісу Президента України (лист №05/249 від 21.07.2020 р.).

Досліджено особливості впливу фінансово-бюджетної політики великих міст Західного регіону України на ефективність використання потенціалу структурної трансформації їх економіки. Сформульовано пропозиції щодо підвищення ефективності фінансово-бюджетної політики великих міст Західного регіону України як чинника структурної модернізації їх економіки.

Впровадження: Департамент забезпечення зв'язків із Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України Офісу Президента України (лист № 121 від 29.07.2020 р.).

Науково-аналітична доповідь «Оцінка перспектив розбудови мережі пунктів пропуску через державний кордон у Закарпатській області»

Автори: Демедюк О.П.; к.е.н. Дуб А.Р., д.е.н., проф. Іщук С.О.; Калат Я.Я.; Кирик І.М.; к.е.н. Луцків О.М.; к.соц.н. Максименко А.О.; д.е.н. Питула Х.М.; к.е.н. Созанський Л.Й.; д.е.н., проф. Сторонянська І.З.; д.е.н., проф. Шульц С.Л..

Направлено: Державна митна служба України; Державна прикордонна служба України; Міністерство інфраструктури України; Міністерство розвитку громад та територій; Міністерство закордонних справ України; Закарпатська обласна державна адміністрація; Закарпатська митниця Державної митної служби; Закарпатська обласна рада (лист № 05-1/209 від 12.06.2020 р.).

У науково-аналітичній доповіді наведено загальну характеристику розвитку українсько-польського, українсько-словацького, українсько-угорського та українсько-румунського прикордоння. Особлива увага приділена аналізу особливостей функціонування великих промислових вузлів, індустріальних парків, логістичних центрів, розвитку регіональних та міжнародних аеропортів, розвитку туристичного ринку тощо. Представлено основні параметри перспективних пунктів пропуску через державний кордон у Закарпатській області. Здійснено оцінку пріоритетності відкриття пунктів пропуску через державний кордон у Закарпатській області на основі розрахунку інтегрального індексу. Окреслено перспективи розбудови мережі пунктів перетину кордону через державний кордон у Закарпатській області.

Впровадження: Адміністрація Державної прикордонної служби України (лист №0.231-8527/0/6-20 від 28.07.2020 р.); Закарпатська митниця Державної митної служби (лист №77-08-1/17-21/28/6412 від 24.09.2020 р.).

Науково-аналітична доповідь «Ризики формування та функціонування об'єднаних територіальних громад Карпатського регіону»

Автори: д.е.н., проф. Сторонянська І.З., д.е.н. Возняк Г.В., к.е.н. Бенювська Л.Я., к.е.н. Дуб А.Р., к.е.н. Гринчишин І.М., к.е.н. Тимечко І.Р., к.е.н. Патицька Х.О., Ключник Л.В.

Направлена: Міністерство розвитку громад та територій України (лист №8/247 від 17.07.2020 р.)

У науковій доповіді представлено результати дослідження ризиків бюджетної децентралізації у формуванні фінансово-економічного потенціалу територіальних громад Карпатського регіону. Виявлено ризики формування спроможних територіальних громад та інституційні ризики управління їх власністю. Акцентовано увагу на ризиках наповнення бюджетів об'єднаних територіальних громад від оподаткування юридичних осіб та визначено напрями підвищення ефективності функціонування спрощеної системи оподаткування в контексті формування доходів місцевих бюджетів. Розглянуто ризики системи бюджетного вирівнювання в умовах адміністративно-фінансової децентралізації, а також особливості реформування системи охорони здоров'я.

Впроваджено: Міністерство розвитку громад та територій України (лист №8/34.4/5851-20 від 12.08.2020 р.)

Доповідна записка «Щодо проблемних питань перегляду перспективних планів формування територій громад».

Автор: к.е.н. П.В.Жук.

Направлено: Міністерство розвитку громад та територій України (лист №7/97 від 02.03.2020 р.).

Обґрунтовано пропозиції щодо недоцільності виключення з перспективних планів формування територій громад ефективно діючих ОТГ, визнаних Урядом спроможними; включення діючих ОТГ до складу інших проєктованих громад слід здійснювати за згодою діючих ОТГ. Вказано на вищий потенціал саморозвитку невеликих ОТГ й доцільність посилення їх державної бюджетної підтримки, особливо стосовно гірських та віддалених від центрів економічного розвитку сільських територій. Зазначено недоліки формування територіально великих ОТГ, які охоплюють цілі райони чи їх значні частини (поглиблення периферійності, збільшення розриву між владою та громадянами, поглиблення соціально-економічної пасивності тощо).

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 7/13.4/4194-20 від 11.03.2020 р.).

V. КООРДИНАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗВ'ЯЗКИ З ОСВІТОЮ

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. При виконанні досліджень з даної проблематики Інститут здійснював координацію своєї роботи з Відділенням економіки НАН України та установами Відділення.

В процесі виконання досліджень та впровадження їх результатів, Інститут співпрацював із органами центральної, регіональної та місцевої влади, вищими навчальними закладами, громадськими організаціями. Розробки Інституту з широкого спектру проблем регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів України, висвітлені у наукових доповідях, доповідних записках, аналітичних та експертних матеріалах, рекомендаціях, надсилалися, зокрема, до:

- *Офісу Президента України; Кабінету Міністрів України; Міністерства розвитку громад та територій України; Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України; Міністерства фінансів України; Міністерства інфраструктури України; Міністерства закордонних справ України; Міністерства енергетики та захисту довкілля України; Міністерства соціальної політики України; Міністерство цифрової трансформації України; Міністерства юстиції України; Міністерства культури та інформаційної політики України; Державної митної служби України; Державної прикордонної служба України; Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру; Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України; Державної служби геології та надр України; Державної служби України з питань праці; Державної служби статистики України; Державної міграційної служби України; Державної регуляторної служби України; Державного агентства розвитку туризму України; Національного інституту стратегічних досліджень;*
- *Комітетів Верховної Ради України з питань: організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування; економічного розвитку; бюджету; фінансової, податкової та митної політики; аграрної та земельної політики; енергетики та житлово-комунальних послуг;*

екологічної політики та природокористування; цифрової трансформації;

- *обласних державних адміністрацій та обласних рад; міських рад Західного регіону України; районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування Львівської області;*
- *Асоціації об'єднаних територіальних громад України, Асоціації міст України, Асамблеї аграрних палат України, регіональних торгово-промислових палат та ін.,*
переважна більшість яких були використані ними у своїй роботі.

В рамках цієї діяльності, з проблематики *регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів* Інститутом було підготовлено: щорічну наукову доповідь «Територіальний розвиток і регіональна політика: Стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації», наукові та науково-аналітичні доповіді: «Ексклюзивність регулювання соціально-економічного розвитку регіонів: сутність, прояви та загрози», «Фінансово-бюджетні обмеження структурних трансформацій в економіці великих міст Західного регіону України», «Міграційна активність населення Карпатського регіону України: тенденції, загрози, методи регулювання», «Структурна трансформація економіки міст Західного регіону України: передумови, чинники та особливості»; науково-аналітичні та доповідні записки, аналітичні та експертні матеріали, рекомендації та пропозиції (з питань: стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації, ідентифікації проблемних територій, екологічної безпеки, розвитку переробних виробництв, міграційної політики, трансформації економіки міст, детінізації сектору комерційних послуг, землекористування тощо), які отримали впровадження на рівні центральних, регіональних та місцевих органів влади, громадських асоціацій. Зокрема, науковці Інституту співпрацювали з Міністерством розвитку громад і територій України щодо доопрацювання проєкту Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки., а також взяли участь у у круглому столі ««Україна після коронакризи: шлях одужання» та фаховій дискусії «Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні», що проводились Національним інститутом стратегічних досліджень.

З проблематики адміністративно-територіальної реформи та фінансової децентралізації підготовлено та скеровано до центральних та регіональних органів державної влади методичні та науково-експертні матеріали з питань аналізу та оцінки сучасних процесів децентралізації, проблемних аспектів розвитку об'єднаних територіальних громад, підвищення ефективності використання активів територіальних громад. Зокрема, підготовлено науково-аналітичні доповіді «Ризики формування та функціонування об'єднаних територіальних громад Карпатського регіону», «Соціально-економічний розвиток територіальних громад Центральної України в умовах децентралізації», які скеровані до профільних міністерств та комітетів Верховної ради України. Зокрема, науковці Інституту взяли участь у Всеукраїнській онлайн-наradі під головуванням Міністра розвитку громад та територій України О.Чернишова «Про пріоритетні напрямки розвитку регіональної політики та основні питання щодо адміністративно-територіального устрою» (22.07.2020 р.).

Д.е.н. Борщевський В.В. та к.е.н. Жук П.В. в якості експертів взяли участь у виконанні проекту «Підготовка та громадське обговорення обґрунтованої пропозиції нового районного поділу всіх областей в рамках реформи місцевого самоврядування України», який реалізовувався Центром політико-правових реформ за фінансової підтримки Уряду Великої Британії, в частині розроблення моделей формування адміністративно-територіальних одиниць субрегіонального рівня Волинської, Вінницької, Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької та Чернівецької областей. Запропоновані моделі були схвалені Центром політико-правових реформ, презентовані 05.03.2020 р. в Міністерстві розвитку громад та територій України та передані для використання центральним органам влади (лист Центру політико-правових реформ від 27.11.2020 р.).

За тематикою досліджень проблем *транскордонного співробітництва* Інститутом підготовлено науково-аналітичну доповідь «Оцінка перспектив розбудови мережі пунктів пропуску через державний кордон у Закарпатській області» та низку науково-аналітичних та експертних матеріалів, які були направлені: профільним міністерствам та відомствам, комітетам Верховної ради України, обласним державним адміністраціям.

Провідні науковці Інституту входять до складу ряду консультативно-дорадчих та експертних рад, які діють при центральних органах влади, зокрема:

- д.е.н., проф. Сторонянська І.З. входить до складу експертної групи з розробки проекту Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2027 року;
- д.е.н., проф. Сторонянська І.З., - голова експертної групи ЕГ-02 з оцінювання ефективності діяльності наукових установ за напрямом «Суспільні науки» наказ Міністерства освіти і науки України від 19.04.2019 р №524 «Про експертні групи з оцінювання ефективності діяльності наукових установ»)
- д.е.н., проф. Іщук С.О.; д.е.н., проф. Сторонянська І.З. входять до складу секції за фаховим напрямом «Економіка» Наукової ради Міністерства освіти і науки України;
- д.е.н., проф. Шульц С.Л. входить до складу експертної групи ЕГ-02 з оцінювання ефективності діяльності наукових установ за напрямом «Суспільні науки».

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» є провідною науковою установою економічного профілю у Західному регіоні України. Директор Інституту, д.е.н., проф. Кравців В.С. є головою секції економіки Західного наукового центру НАН України і МОН України.

В ході виконання науково-дослідних робіт та практичного впровадження їх результатів налагоджена співпраця Інституту з регіональними органами влади та громадськими організаціями.

Зокрема, науковцями Інституту здійснено обґрунтування та підготовку Проекту Стратегії розвитку освіти Львівщини на період до 2027 року.

Спільно із профільними департаментами Львівської обласної державної адміністрації науковцями Інституту підготовлено ряд проектів регіонального розвитку, які подані на Конкурс секторальних проектів, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу, а саме:

- «Формування стратегії та інструменти соціально-економічної трансформації території Червоноградського гірничопромислового району Львівської області в умовах зниження вугледобування» (спільно з Департаментом паливно-енергетичного комплексу та енергозбереження Львівської обласної державної адміністрації і Агенцією регіонального розвитку Львівської області);
- «Створення Центру різьбярства Боринського професійного ліцею народних промислів і ремесел» (спільно з Департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації);

- «Стимулювання розвитку інноваційного підприємництва у сфері легкої промисловості Львівської області» (спільно із Західноукраїнським кластером індустрії моди).

Провідні науковці Інституту входять до складу координаційних комісій, громадських та дорадчих рад, робочих та експертно-аналітичних груп при органах регіональної влади, зокрема:

- д.е.н., проф. Кравців В.С. входить до складу Ради регіонального розвитку Львівської області;
- д.е.н., проф. Кравців В.С., д.е.н., проф. Сторонянська І.З., к.е.н., с.н.с. Жук П.В. – члени Міжвідомчої обласної робочої групи з підготовки пропозицій щодо адміністративно-територіального устрою базового та районного рівнів Львівської області: розпорядження Львівської ОДА від 18.04.2019 р. N 369/0/5-19;
- д.е.н., проф. Сторонянська І.З. - Член керівного комітету з розробки проекту Стратегії розвитку освіти Львівщини на період до 2027 року; член Експертної ради при Департаменті освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації;
- д.е.н., проф. Давимука С.А. - голова Експертної ради при Департаменті освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації;
- д.е.н., проф. Мельник М.І., к.е.н., с.н.с. Щеглюк С.Д., члени робочої групи «Архітектура та містобудування» Департаменту архітектури та розвитку містобудування Львівської обласної державної адміністрації;
- к.е.н., с.н.с. Жук П.В. - член громадської експертно-аналітичної групи з розвитку паливно-енергетичного комплексу Львівської області при Західному науковому центрі НАН та МОН України;
- к.е.н., доц. Залуцький І.Р. – член робочої групи «Аграрний розвиток» Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації.
- д.е.н., с.н.с. Притула Х.М. входить до складу робочої групи з питань адаптації європейський підходів у систему стратегічного планування регіонального розвитку в Україні при Центрі розвитку місцевого самоврядування.
- к.е.н. Гулич О.І. - член експертного середовища при управлінні туризму та курортів Львівської обласної державної адміністрації.

У звітному році співробітники Інституту взяли участь у стратегічних сесіях, робочих зустрічах, заходах та обговореннях, що організовувалися профільними департаментами Львівської обласної державної адміністрації, а також Львівським Центром розвитку місцевого самоврядування, іншими установами та організаціями. Зокрема, д.е.н., проф. Сторонянська І.З. представила проект Стратегії розвитку освіти Львівщини на період до 2027 року на засіданні Колегії Львівської обласної державної адміністрації 28.09.2020 р.

Співробітництво із закладами вищої освіти та установами МОН України

Провідні науковці Інституту, які входять до складу експертних груп при Міністерстві освіти і науки України, у звітному році взяли участь у проведенні оцінювання діяльності наукових установ в рамках державної атестації, а також здійснювали експертизу наукових проєктів в інформаційній системі «Наука в університетах».

Основна увага розвитку у співробітництві із вищими навчальними закладами та установами МОН України зосереджувалася на реалізації програми діяльності науково-навчального комплексу «Економосвіта» (створений у 2003 р.), учасниками якого, крім Інституту, є: Львівський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи», Інститут економіки та менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Тернопільський національний економічний університет, Львівський торговельно-економічний університет, Луцький національний технічний університет, Східноєвропейський національний університет ім. Л.Українки, ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції», Державна вища технічно-економічна школа в Ярославі (Польща).

У зв'язку із пандемією COVID 19 та карантинними обмеженнями багато заходів було відмінено чи перенесено або проведено в відділеному режимі он-лайн.

До результатів роботи Інституту в рамках комплексу у звітному році слід віднести:

- залучення 6 штатних працівників Інституту та 4 сумісників до навчального процесу у вищих навчальних закладах комплексу. 5 провідних науковців Інституту у звітному році були головами Державних екзаменаційних комісій в установах комплексу;
- підвищення кваліфікації 6 науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів комплексу;

- виконання 5 науково-дослідних робіт спільно із науковцями установ комплексу;
- спільне проведення 3 науково-практичних конференцій з актуальних проблем економіки, зокрема: XX Міжнародної наукової конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи» (Львів, 2.04.2020); IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення» (Львів, 29-30.2020); XI Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України» (Львів, 19.11.2020).

Зокрема, спільно з науково-дослідним центром «Демос» Національного університету «Львівська політехніка», на замовлення Міністерства розвитку громад і територій України (згідно з договором з № 36-72/2020 від 19.06.2020 р.), працівники Інституту взяли участь у виконанні науково-дослідної роботи «Моніторинг реалізації інтелектуального потенціалу випускників вищих навчальних та професійно технічних закладів прикордонного регіону: соціальне партнерство, державне і регіональне замовлення», в рамках виконання якої організовано та проведено опитування випускників вищих навчальних та професійно-технічних закладів Львівської області. Отримані дані стосовно зайнятості обстежених випускників проаналізовано: за рівнем, статусом, видом зайнятості та місцем роботи, за причинами незайнятості, доходами, часом пошуку роботи, задоволеністю обраної професії, оцінкою якості своєї фахової теоретичної та практичної підготовки тощо.

У сфері навчально-методичного забезпечення підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти та проходження педагогічного стажування аспірантів Інститут у звітному році співпрацював із Львівським торговельно-економічним університетом, Львівським навчально-науковим інститутом ДВНЗ «Університет банківської справи» та Львівським національним університетом ім. І.Франка.

У 2020 році при Інституті діяли 3 спільних із вищими навчальними закладами філій кафедр:

- філія кафедри банківської справи Львівського навчально-наукового інституту Університету банківської справи (згідно угоди від 25.05.2015 р.);
- філія кафедри менеджменту організацій Львівського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом (згідно угоди від 28.05.2019 р.);
- філія кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (згідно угоди від 12.05.2015 р.).

У рамках роботи філій кафедр здійснювалося залучення вчених Інституту до навчального процесу, керівництва курсовими, дипломними роботами та практикою студентів, підвищення кваліфікації викладачів ВНЗ, спільне проведення наукових заходів, здійснення підготовка спільних публікацій тощо. Зокрема, в рамках роботи філії кафедри менеджменту організацій Львівського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом організовано та проведено науково-практичну конференцію «Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум» (м. Львів, 29.10.2020 р.) та надруковано збірник матеріалів конференції.

Окремі чисельні показники співпраці ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» з вищими навчальними закладами і установами Міністерства освіти і науки України

1.	Кількість договорів про співробітництво, які були укладені між науковою установою та вищими навчальними закладами:	
	загальна кількість на 31.12.2020	18
	укладених у звітному році	1
	<i>1) Про співпрацю з Львівським національним університетом ім. І.Франка у питаннях підготовки докторів філософії (14.04.2020));</i>	
2.	Кількість створених спільно з вищими навчальними закладами:	
	<i>філій кафедр</i>	
	загальна кількість на 31.12.2020	3
	створених у звітному році	–
	<i>інших спільних структур (інститутів, центрів, осередків тощо)</i>	
	загальна їх кількість на 31.12. 2020	2
	створених у звітному році	–
3.	Кількість наукових тем і проєктів, які у звітному році розроблялись спільно з вченими-освітянами, всього	5
	у тому числі: – тем НДР	5
4.	Кількість вчених наукової установи, які у звітному році працювали викладачами в системі освіти, всього	7
	у тому числі очолюють кафедри	-
5.	Кількість вчених-освітян, які у звітному році входили до складу спеціалізованої вченої ради при науковій установі	7
6.	Кількість вчених наукової установи, які у звітному році входили до спеціалізованих рад при вищих навчальних закладах	7
7.	Кількість фахівців з повною вищою освітою, які прийняті на роботу у звітному році	5
8.	Кількість опублікованих спільно з освітянами у звітному році монографій	3
9.	Кількість опублікованих у звітному році підручників/навчальних посібників для вищої школи	2

10.	Кількість співробітників і викладачів вищих навчальних закладів і установ МОН України, які у звітному році підвищували кваліфікацію в Інституті науковій установі	11
11.	Кількість дисертаційних робіт науковців-освітян, захищених у звітному році на спеціалізованій вченій раді при науковій установі, всього	3
	у тому числі:	
	на здобуття докторського ступеня	3
	на здобуття кандидатського ступеня	-

VI. КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, КРУГЛІ СТОЛИ

У 2020 році Інститутом проведені такі конференції, семінари, круглі столи, в яких він виступив як організатор або співорганізатор:

Назва	Співорганізатори	Дата проведення	Місце проведення	Загальна проблематика; Найбільш вагомі результати заходу (рішення, рекомендації, зміст резолюції)
1	2	3	4	6
Тренінг «Управління стресом в сучасних умовах»	-	10.03. 2020 р.	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»	Ментором тренінгу к.е.н. Іванюк У.В. представлено алгоритм, основні інструменти та засоби профілактики стресових ситуацій. Слухачі отримали практичні навички з підбору індивідуальної системи стрес-менеджменту.
XX Міжнародна наукова конференція молодих вчених «Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи» (в онлайн – форматі)	Львівський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи», Науково-навчальний комплекс «Економісвіта»	2.04. 2020 р.	м. Львів Львівський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»	Тематика конференції: - Сучасний стан та тенденції розвитку економіки, їх вплив на функціонування фінансово-кредитної системи України. - Фінансове забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів. - Взаємодія банківського та реального секторів економіки. - Ризики функціонування банків в умовах посилення глобальної фінансової нестабільності. - Сучасні проблеми обліку, аудиту та оподаткування суб'єктів господарської діяльності. - Проблеми економіки праці, соціально-трудових відносин. - Менеджмент, маркетинг та соціальна відповідальність в державних та бізнесових структурах.

1	2	3	4	6
				- Математичні моделі в економіці. Опубліковано збірник тез доповідей конференції.
IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих учених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення» (в онлайн – форматі)	Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту у НУ «Львівська політехніка», Науково-навчальний комплекс «Економосвіта»	29-30.04.2020 р.	м. Львів, НУ «Львівська політехніка»	Тематика конференції: - Управління економікою держави в умовах євроінтеграції; - Регіональне управління економікою на засадах інноваційного розвитку; - Управління операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання; - Формування та адаптація інструментарію управління економічними процесами в ХХІ столітті; - Вплив глобальних політичних, соціальних та екологічних проблем на економічні процеси в державі. Опубліковано збірник матеріалів доповідей конференції.
IX Міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування в умовах COVID 19» (в онлайн – форматі) IX konferencja naukowa „Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach: nauka – biznes – samorząd: perspektywa COVID 19”	Вища банківська школа в Познані (філія у Хожуві); Факультет управління Ченстоховської політехніки; Університет Яна Кохановського (Кельце)	17.06.2020	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; м.Хожув, Вища банківська школа в Познані (філія у Хожуві)	Тематика конференції: - Сталий економічний розвиток в умовах сучасних глобальних викликів; - Управління регіональним та місцевим розвитком у фінансовому та екологічному аспектах; - Умови соціально-економічного життя в перспективі COVID 19. Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів.

1	2	3	4	6
Науково-практичний семінар «Результативна організація виконання дисертаційного дослідження»	-	29.09. 2020 р.	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України»	Отримання практичних навиків з питань організації виконання дисертаційної роботи, дослідження сучасних методів дослідження, роботи з літературними джерелами та підготовки публікацій (керівник семінару - д.е.н. Біль М.М.)
XI Міжнародна наукова конференція «Економіка, фінансування та управління в плоскому світі. Перспектива "COVID 19"» (в онлайн – форматі) XI konferencja naukowa „Ekonomia, finance i zarzadanie w plaskim swiecie. Perspektywa „COVID-19”	Вища банківська школа в Познані (філія у Хожуві), Факультет управління Люблінської політехніки, Вища школа підприємництва та адміністрування (Люблін).	30.09. 2020 р.	м. Хожув, Вища банківська школа в Познані (філія у Хожуві); м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; м. Люблін, Факультет управління Люблінської політехніки	Тематика конференції: - Економічна безпека та безпека в мережі як складова якості життя та розвитку людського капіталу в умовах глобальної нестабільності. - Регіональний та місцевий розвиток в умовах економічної турбулентності. - Фінансування та розвиток підприємств та установ в добу COVID 19. Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів.
Міжнародний науковий семінар «Проблеми регіонального та місцевого розвитку в Польщі та Україні» (в онлайн – форматі) Międzynarodowy seminarium naukowy „Problemy rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce i na Ukrainie”	Кафедра економіки і менеджменту у Інституту економіки і фінансів Жешувського університету (Польща).	29.10. 2020 р.	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; м. Жешув, Інститут економіки і фінансів Жешувського університету	Метою семінару було, обговорення проблем регіонального та місцевого розвитку в Польщі та Україні, а також можливостей розвитку наукової співпраці? проведення спільних наукових досліджень та підготовки спільних публікацій.

1	2	3	4	6
Міжнародна науково-практична конференція «Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум» (в онлайн – форматі)	Львівський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом	29.10.2020 р.	м. Львів, Львівський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом	Тематика конференції: - Суспільні трансформації і проблеми соціалізації особистості. - Психологічні особливості управління освітніми процесами в суспільстві знань. - Історичний та політичний контексти суспільних трансформацій. - Цифрова Економіка. - Безпека бізнесу та ризик-менеджмент в умовах суспільних викликів і трансформацій. - Управління фінансовими системами на мікро-, мезо- і макрорівнях - Міграція в Україні і світі: соціокультурні та економічні наслідки. - Соціальна економіка, аналітика та управління людськими ресурсами в умовах суспільних викликів Опубліковано збірник тез доповідей конференції.
V міжнародна науково-практична конференція молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті» (в онлайн – форматі) V Konferencja Młodych Naukowców «Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w ujęciu międzynarodowym».	Факультет управління Лодзького університету ГО «Інститут регіоналістики», Львівський національний університет ім. І.Франка	3.11.2020 р.	м. Лодзь, Факультет управління Лодзького університету м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»	Тематика конференції: - Фінансування та функціонування підприємств в умовах кризи. - Сфери функціонування негосподарських суб'єктів; - Регіональний та місцевий розвиток економіки та людського капіталу в умовах сучасних глобальних викликів. Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів.

1	2	3	4	6
XI Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України»	Львівський торговельно-економічний університет, Львівський національний університет ім. І.Франка	19.11.2020 р.	м. Львів, Львівський торговельно-економічний університет	Обговорено проблеми фінансової системи України та рекомендації щодо реалізації стратегії її реформування з урахуванням глобалізаційних, національних та регіональних особливостей розвитку.
Науково-практичний семінар «SCOPUS, WoS та інші світові наукометричні бази – алгоритм опублікування результатів наукових досліджень»		24.11.2020 р.	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»	Отримання практичних навиків з питань підготовки публікацій у виданнях, що входять до авторитетних світових наукометричних баз, використання можливостей референс-систем для створення бази публікацій за темою дослідження й оформлення статей за форматом конкретного видання (керівник семінару - к.е.н. Попадинець Н.М.).
Циклічна міжнародна наукова конференція «Виклики для фінансового сектора в четвертій промисловій революції» (в онлайн – форматі) Cyclical International Scientific Conference «Challenges for the Financial Sector in the Fourth Industrial Revolution»	Краківський економічний університет; Національний університет біоресурсів і природокористування України; Національний університет «Львівська політехніка»	11.12.2020 р.	м. Краків, Краківський економічний університет; м.Київ, Національний університет біоресурсів і природокористування України; м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»	Тематика конференції: - Банківська справа в четвертій промисловій революції. - Фінансовий ринок у четвертій промисловій революції. - Управління ризиками та страхування у четвертій промисловій революції. - Соціально-економічні виклики у четвертій промисловій революції. За результатами конференції будуть опубліковані матеріали доповідей.

VII. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Монографії:

1. **Переробна промисловість регіонів України: проблеми та перспективи розвитку: монографія** / наук. ред. С. О. Іщук; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 341 с. (Ум. друк. арк. – 54,23 д.а.). ISBN 978-966-02-9400-4 (електронне видання). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20200002.pdf>.
2. Давимука С. А., Федулова Л. І. **Культурний імператив соціально-економічного розвитку: цивілізаційний аспект: монографія** / ДУ «Інститут регіональних досліджень НАН України». Львів, 2019. 526 с. (Ум. друк. арк. – 39,13 д.а.). Наклад –300 прим. ISBN 978-966-02-9170-6..
3. Гринчишин І. М. **Добробут територіальної громади: фінансове забезпечення в умовах нової парадигми регіонального розвитку** / ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України» – Львів, 2020. – 380 с. (Ум. друк. арк. – 22,1 д.а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). Наклад –300 прим. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9236-9.
4. Попадинець Н. М. **Регулювання розвитку внутрішнього ринку споживчих товарів України: теорія та методологія: монографія** / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 335 с. (Ум. друк. арк. – 12,1 д.а.). Наклад – 300 прим. ISSN 978-966-02-9385-4.
5. Колодійчук І. А. **Формування територіально збалансованих систем управління відходами: регіональний вимір : монографія.** Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2020. 524 с. (Ум.-друк. арк. 30,46 д.а.). Наклад – 300 прим. ISBN 978-966-02-9251-2.
6. **Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія** / ред.: В. С. Кравців, І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України. Львів, 2020. 531с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 44,3 д.а.). Тираж 300 примірників. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9250-5.
7. Бабець І. Г., Ковпак О. В. **Інституціональні інструменти зміцнення бюджетної безпеки України.** Львів: Растр-7, 2020. 240 с. ((Ум.-друк. арк. 13,95 д.а.). Наклад –300 прим. ISBN 978-617-7864-19-5.

**Наукові та науково-аналітичні видання, наукові доповіді,
методичні рекомендації, брошури:**

1. **Ризики формування та функціонування об'єднаних територіальних громад Карпатського регіону:** науково-аналітична доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 63 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 8,8 д.а.). Наклад -100 прим. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9209-3.
2. **Територіальний розвиток і регіональна політика. Стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації:** наукова доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 141 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 11,46 д.а.). Наклад -100 прим. ISBN 978-966-02-9324-3. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).
3. **Ексклюзивність регулювання соціально-економічного розвитку регіонів: сутність, прояви та загрози:** наукове видання / [наук. ред. С. Л. Шульц]; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 106 с. Серія «Проблеми регіонального розвитку». (Ум. друк. арк. – 10,6 д.а.). Наклад -100 прим. ISBN 978-966-02-9323-6. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).
4. **Оцінка перспектив розбудови мережі пунктів пропуску через державний кордон у Закарпатській області :** науково-аналітична доповідь / наук. ред. Х. М. Притула; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, ПП «Арал», 2020. – 131 с. (Серія «Транскордонне співробітництво»). (Ум. друк. арк. – 12,54 д.а.). Наклад -100 прим. ISBN 978-966-02-9228-4. ISBN 978-966-02-4251-7 (серія).
5. **Ішук С. О., Ляховська О. В. Розвиток агропереробних виробництв у регіонах України: сировинні аспекти:** наукове видання / [наук. ред. С. О. Ішук]; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 51 с. ((Ум. друк. арк. – 9,24 д.а.). ISBN 978-966-02-9269-7 (електронне видання). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20200034.pdf>.
6. **Структурна трансформація економіки міст Західного регіону України: передумови, чинники та особливості:** наукова доповідь / наук. ред. М. І. Мельник. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 163 с. (Серія «Проблеми

регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. 16,4 д.а.). Наклад -100 прим. ISBN 978-966-02-9222-2. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).

7. Інноваційний потенціал регіонів України в контексті формування стратегій смарт-спеціалізації: наукова доповідь / наук. ред. І. В. Лешух. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів. 2020. 99 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. -7,2 д.а.). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).

8. Екологічна безпека в європейських країнах: методи економічного регулювання й досвід для України: наукова доповідь / [В. С. Кравців, П. В. Жук, Ю. І. Стадницький та ін.]; [наук. ред. В. С. Кравців]; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 97 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. -10,8 д.а.). Наклад -100 прим. ISBN 976-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9313-7.

9. Функціональні типи територій як об'єкт державної регіональної політики: методичні підходи до ідентифікації: науково-аналітична доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України. Львів, 2020. 124 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 13,8 д.а.). Тираж 100 примірників. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).

10. Ефективність використання потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України: наукове видання / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. ред. М. І. Мельник. Львів, 2020. 120 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 14,5 д.а.). Тираж 300 примірників. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).

11. Центро-периферійні взаємодії у регіоні в умовах децентралізації: ідентифікація та методичні підходи до оцінювання : науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 85 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум. друк. арк. – 7,45 д.а.). Тираж 100 примірників. ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).

12. Міграційна активність населення Карпатського регіону України: тенденції, загрози, методи регулювання. Наукове видання / ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України». [ред. Т. Г. Васильців]. – Львів. 2020. 128 с. Тираж 300 примірників. (Ум. друк. арк. 10,5 д.а.). ISBN 978-966-02-9229-1

13. Міграційна активність студентської та учнівської молоді Карпатського регіону України (результати соціологічного дослідження): науково-аналітичне видання / ред.: Т. Г. Васильців, О. Т. Риндзак; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів. 2020. 60 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). Тираж 100 примірників. (Ум. друк. арк. 9,2 д.а.). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія).

14. Українська трудова міграція й майбутнє сфери праці: соціально-економічний, геопросторовий, інституційний вимір: наук. вид. / ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долишнього НАН України»; [ред. У. Я. Садова]. Львів, 2020. 136 с. Тираж 300 примірників. (Ум. друк. арк. 11,5 д.а.). ISBN 978-966-02-9229-1.

15. Ukrainian labour migration and the future of labour market: social-economic, geographic and institutional dimensions: Academic edition / State Institution "Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the National Academy of Sciences of Ukraine". (Edited by U. Ya. Sadova). Lviv, 2020, 59 pages. Тираж 300 примірників. (Ум. друк. арк. 9,0 д.а.). ISBN 978-966-02-9364-9.

16. Оцінювання екологічної складової якості життя в українсько-польському прикордонні: субрегіональний рівень/ ред. В. С. Кравців; П. В. Жук, І. А. Куліш, І. Р. Мицишин; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів. 2020. 31 с. (Ум. друк. арк. – 1,1 д.а.). Тираж 100 примірників. ISBN 978-966-02-9538-4.

17. Іщук С. О., Ляховська О. В. Моніторинг розвитку агропереробних виробництв в Україні: регіональний вимір: аналітичне видання; НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України». Львів, 2020. 37 с. (Ум. друк. арк. – 4,27 д.а.). Тираж 100 примірників.

18. Мульська О. П., Левицька О. О. Оцінювання соціально-економічних наслідків зовнішньої міграції населення: методичні рекомендації / ред. Т. Г. Васильців; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2020. 30 с. (Ум. друк. арк. 1.1 д.а.) Тираж 100 примірників.

19. Інформаційний бюлетень «Інструменти економічного розвитку місцевих громад: кращі європейські практики у сфері ТКС». Newsletter “Instruments of local communities’ economic development: best European practices in the sphere of CBC”. Series 2. Cross-border clusters” / Х. Притула, Я. Калат, О. Демедюк. Львів: ІРД НАНУ, 2020. 32 с. (Ум. друк. арк. – 1,8 д.а.). Тираж 100 примірників.

Інститут видає *щоквартальний науково-практичний журнал «Регіональна економіка»*, який внесений до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук. Журнал з 2012 року включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

В журналі висвітлюються теоретичні та прикладні питання, пов'язані з формуванням та реалізацією державної регіональної політики в Україні, проблемами соціально-економічного життя її регіонів. Подаються офіційні матеріали, ділова інформація, повідомлення, рецензії. Журнал орієнтований на науковців, викладачів, управлінців, спеціалістів народного господарства, підприємців, аспірантів.

У 2020 р. вийшло чотири номери журналу загальним обсягом 60,98 д.а.

Інститутом видається *збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України»* Збірник наукових праць внесений до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук, наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2016 р. №820. З 2014 року збірник включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

У збірнику висвітлюються результати досліджень інституційних та соціально-економічних проблем розвитку України на макро-, мезо- та макрорівнях, залучаючи до публікації авторів, які здійснюють науково-дослідну роботу у різних сферах економіки.

Для науковців, викладачів вищої школи та всіх, хто цікавиться науковими дослідженнями в галузі економічної теорії та регіональної економіки, світового господарства та міжнародних економічних відносин, економіко-математичних методів.

Протягом 2020 року надруковано 5 випусків збірника загальним обсягом 45,17 д.а..

За 2020 р. науковцями Інституту опубліковано 238 статей, у т.ч.:

- 168 наукових статей у вітчизняних періодичних виданнях;
- 70 статей у зарубіжних періодичних виданнях;
- 34 статті у періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Skopus та Web of Science;
- 203 статі у періодичних виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз;

а також 8 параграфів у колективних монографіях (у т.ч. 5 – закордонних), 151 тез у матеріалах конференцій (у т.ч. 6 – закордонних),.

Загальний обсяг опублікованої наукової продукції Інституту за 2020 рік становить 652,4 д.а., з них співробітникам Інституту належить 570,43 д.а.

Науковці Інституту також висвітлювали актуальні проблеми соціально-економічного розвитку держави та її регіонів у засобах масової інформації. Протягом 2020 року науковці Інституту взяли участь у 12 телепередачах, 3 радіопередачах та дали 33 інтерв'ю у різноманітних телепрограмах і новинах на центральних та регіональних телеканалах.

Видавнича діяльність Інституту у 2020 р.

Монографії		Довідники, науково-популярна література, кількість	Опубліковані наукові видання, доповіді, брошури, рекомендації кількість	Статті, кількість				Тези, кількість
Кількість	Обсяг (обл.-вид. арк.)			у вітчизняних виданнях	у зарубіжних виданнях	у препринтах	у наукових фахових журналах (вітчизн і зарубіжн.), що входять до міжнародних баз даних	
7	185,77	–	19*	168	70	-	237	151

* - з них 16 – наукові видання та наукові доповіді

VIII. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом 2020 р. міжнародне наукове співробітництво Інституту здійснювалося як на основі прямих двосторонніх зв'язків, так і в рамках діючих угод про наукову співпрацю з такими закордонними установами:

- Інститутом аграрної економіки Румунської академії (м. Бухарест);
- Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (м. Варшава);
- Інститутом географії та просторового за господарювання Польської академії наук (м. Варшава);
- Державною вищою технічно-економічною школою (м. Ярослав, Польща);
- Лодзьким університетом (Польща);
- Вищою економічною школою в Білостоку (Польща);
- Відділом економіки Жешувського університету (Польща);
- Статистичним управлінням Підкарпатського воєводства (м. Жешув, Польща);
- Інститутом єврорегіональних досліджень Університету Орадя (м. Орадя, Румунія);
- Національним інститутом економічних досліджень (м. Кишинів, Молдова);
- Інститутом економіки НАН Білорусі (м. Мінськ);
- Факультетом готелярства та туризму Університету в Крагуєвцях (Сербія);
- Вищою банківською школою в Познані (Польща);
- Факультетом управління Ченстоховської політехніки (Польща).

У 2020 році підписано нову угоду про партнерство, співробітництво і науковий обмін із Академією державного управління (Молдова).

Основними формами міжнародної співпраці Інституту є: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів; публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення наукових досліджень визначеної тематики; підготовка та реалізація спільних проектів, підготовка спільних публікацій тощо. У зв'язку із пандемією COVID-19 та пов'язаними з нею карантинними обмеженнями можливості міжнародного співробітництва Інституту у звітному році були суттєво звужені.

Інститут був безпосереднім співорганізатором 7 міжнародних конференцій та семінарів (в режимі он-лайн).

З 2018 р. Інститут є учасником програми ЕРАЗМУС, що створює можливості щодо фінансового забезпечення академічного обміну, закордонних відряджень, створення мережі партнерства та виконання спільних дослідницьких проєктів. Створено партнерську мережу з науковими установами Польщі, Угорщини, Румунії та Молдови для реалізації спільного наукового проєкту в рамках програми Жана Моне.

Основними тематичними напрямками міжнародного наукового співробітництва Інституту у звітному році були:

- Проблеми суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва;
- Соціально-економічні дослідження сільських територій;
- Розвиток підприємництва, управління та фінансів в умовах глобалізаційних впливів.
- Просторовий розвиток регіонів;

З проблематики *суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва*. Інститут співпрацював із науковими установами сусідніх країн – членів ЄС у формі проведення спільних наукових конференцій, здійснення наукових досліджень, підготовки та реалізації спільних проєктів тощо.

Зокрема, в рамках виконання науково-дослідної роботи «Екологічна безпека як складова якості життя в українсько-польському прикордонні: методи оцінки та системи управління» за сприяння польських установ-партнерів було проведено опитування респондентів з України та Польщі у субрегіонах українсько-польського прикордоння для оцінювання екологічної безпеки як складової якості життя в українсько-польському прикордонні.

29.10.2020 р. було проведено Міжнародний науковий семінар «Проблеми регіонального та місцевого розвитку в Польщі та Україні» / «Problemy rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce i na Ukrainie» в режимі он-лайн, співорганізаторами якої виступили: кафедра економіки і менеджменту Інституту економіки і фінансів Жешувського університету та відділ регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Метою семінару було обговорення проблем регіонального та місцевого розвитку в Польщі та Україні, а також можливостей розвитку транскордонної наукової співпраці.

Науковці Інституту також взяли участь у Міжнародній конференції «Територіальне та міжорганізаційне співробітництво'2020» / International Conference «Territorial and Inter-Organizational Cooperation'2020» (м. Бренна, Польща 20-24.09.2020 р.).

За тематикою *соціально-економічні дослідження сільських територій* науковці Інституту співпрацювали з академічними інститутами Польщі та Румунії. Зокрема, у рамках угоди про співпрацю із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (Варшава), у звітному році виконувався спільний проект «Розвиток сільських територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади». Однак, проведення академічних обмінів, підтримка яких здійснювалась у рамках проекту, у звітному році, через карантинні обмеження, не відбулося.

Розширюється співпраця з польськими установами з *проблематики розвитку підприємництва, управління та фінансів в умовах глобалізаційних впливів* у питаннях організації спільних наукових конференцій; публікації статей у виданнях установ-партнерів; підготовки спільних дослідницьких проєктів.

Так, спільно із факультетом менеджменту Лодзького університету Інститут був співорганізатором V Міжнародної конференції молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті» / («*Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w ujęciu międzynarodowym*») (Лодзь-Львів, 3.11.2020 р.), за результатами якої опубліковано колективну монографію «*Zarządzanie przedsiębiorstwem w dobie globalnych problemów*» (Управління підприємством в добу глобальних проблем) / pod redakc. A. Piotrowskiej. Wydawnictwo SIZ, Łódź, 2020. 230 s. Створена спільна дослідницька група та подано заявку на конкурс проєктів в рамках програми RITA.

Спільно із Ченстоховською Політехнікою, Вищою банківською школою (Познань) та Університетом Яна Кохановського (Кельце) проведено в онлайн-форматі IX Міжнародну наукову конференцію «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування. Перспектива «COVID 19»/ «*Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach: nauka – biznes – samorząd. Perspektywa «COVID 19»*» (Львів-Хожув-Ченстохова, 17.06.2020 р.). Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у періодичних виданнях установ-партнерів. Підготовлено до друку колективну монографію «*Zrównoważony rozwój w zarządzaniu i finansach. Perspektywa COVID 19/ Сталий розвиток в управлінні та фінансах. Перспектива COVID 19*».

Організовано та проведено також в онлайн-форматі XI Міжнародну наукову конференцію «Економіка, фінансування та управління в плоскому світі»/ «Economy, Finance and Management in a «Flat World»» (Львів-Хожув-Люблін, 30.09.2020 р.) та Міжнародну наукову конференція «Виклики для фінансового сектора в четвертій промисловій революції»/ International Scientific Conference «Challenges for the Financial Sector in the Fourth Industrial Revolution» (Краків-Київ-Львів, 11.12.2020 р.).

З цієї проблематики науковці Інституту також взяли участь у ряді закордонних конференцій, зокрема у: Міжнародній науковій конференції «Сталі інновації та нові тенденції у бізнесі та менеджменті»/«International Conference on Sustainable Innovation and Emerging Trends in Business and Management (ICSIEM'20)» (м. Афіни (Греція), 4-5.04. 2020 р.), VI Вроцлавській конференції з фінансів / VI Wrocław Conference in Finance (м. Вроцлав (Польща), 22-23.09.2020 р.); Циклічній міжнародній науковій конференції «Виклики для фінансового сектора в четвертій промисловій революції» / Cyclical International Scientific Conference «Challenges for the Financial Sector in the Fourth Industrial Revolution» (Краків-Львів-Київ, 11.12.2020) та ін.

З *проблематики просторового розвитку* регіонів продовжувалася співпраця з географічним факультетом Лодзького університету (Польща).

Загалом за 2020 р. науковці Інституту взяли участь у 25 міжнародних конференціях, круглих столах, семінарах, в тому числі 11-закордонних. За 2020 рік науковцями Інституту опубліковано в зарубіжних наукових виданнях 5 параграфів в колективних монографіях, 70 статей та 6 тез загальним обсягом 46,67 д.а.

У зв'язку із пандемією COVID-19 та пов'язаними з нею карантинними обмеженнями протягом 2020 року закордонні відрядження вчених Інституту та прийом іноземних вчених не здійснювались.

У 2020 році Інститутом продовжувались дослідження за міжнародним грантом за результатами конкурсу проектів ЕРАЗМУС+ Програми Європейського Союзу за підтримки Європейського інструменту сусідства (European Neighbourhood Instrument). Проект «Стимулювання місцевого економічного зростання в прикордонних регіонах у процесі інтеграції до ЄС: кращі практики країн Східного партнерства», спрямований на поглиблення і поширення європейських

знань щодо шляхів покращення економічного зростання місцевих громад у прикордонних регіонах країн Східного партнерства. Інститут є координатором проекту, партнери проекту – наукові установи Румунії, Польщі, Угорщини та Молдови.

В рамках виконання проекту підготовлено інформаційний бюлетень «Інструменти економічного розвитку місцевих громад: кращі європейські практики у сфері ТКС. Серія 2. Транскордонні кластери»/Newsletter «Instruments of local communities' economic development: best European practices in the sphere of CBC». Series 2. Cross-border clusters», який надіслано в органи виконавчої влади та місцевого самоврядування прикордонних регіонів.

16.10.2020 р. в рамках реалізації проекту та днів програми ЕРАЗМУС+ проведено в онлайн-форматі робочу зустріч учасників проекту, на якій обговорено результати реалізації спільного проекту та плани подальшої співпраці Заплановане на 2020 р. проведення круглого столу "Особливості місцевого економічного розвитку в транскордонному просторі Україна-Молдова-Румунія" (Кишинів, Молдова) перенесено на 2021 р.

У 2020 році спільно із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук також виконувався науковий проект «Розвиток сільських територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади» (Розпорядження Президії НАН України №687 від 8.12.2017 р. «Про затвердження наукових проектів за результатами спільного конкурсу Національної академії наук України та Польської академії наук», на період 2018-2020 рр.). Метою проекту є вивчення та порівняння процесів децентралізації на рівні сільських територіальних громад, а також спільне розроблення пропозицій для таких реформ в Україні, з урахуванням польського та європейського досвіду.

Активну участь розвитку міжнародного співробітництва установи беруть молоді вчені. Зокрема, 4 молодих науковців Інституту залучено до виконання міжнародних проектів за участю установи. Рала молодих вчених Інституту долучилася до підготовки та проведення 3 міжнародних наукових конференцій молодих вчених. Так, 15 молодих вчених та аспірантів Інституту взяли участь в якості доповідачів у роботі V Міжнародної конференції молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті»/«Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w ujęciu międzynarodowym» (Лодзь-Львів, 3.11.2020 р.).

К. соц.н. Максименко А.О. 20-23.10.2020 р. взяла участь у серії онлайн-семінарів в рамках Онлайн-школи методології в рамках міжнародного проекту GURN (German Ukrainian Researchers Network / Німецько-українська мережа дослідників). Проект GURN має на меті розвиток співпраці між німецькими та українськими аналітиками, сприяння посиленню дослідницьких компетенцій молодших аналітиків та трансфер знань про Україну до Німеччини.

Ще один молодий науковець Інституту к.е.н. Попадинець Н.М. з 21.09.2020 по 31.10.2020 пройшов науково-педагогічне онлайн-стажування в іноземних установах (European institute of further education /Європейський інститут освіти дорослих (Словаччина); University of Coventry/ Університет Ковентрі (Англія)).

Директор Інституту, д.е.н., проф. Кравців В.С. є дійсним членом Європейської Академії природничих наук (м. Ганновер). Д.е.н. Притула Х.М. є членом редколегії журналу «EuroTimes» (Румунія, Інститут єврорегіональних студій (Орядеа). Д.е.н., проф. Мокій А.І. членом редколегії журналу «Barometr Regionalny. Analizy i Prognozy» (Республіка Польща/ Вища школа управління та адміністрації (Замосць)).

У 2021 році основна увага у питаннях міжнародного співробітництва буде приділена організації спільних досліджень з питань: розвитку транскордонного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності регіонів України в умовах сучасних глобальних викликів; використання досвіду країн ЄС з реалізації стратегій регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації; розвитку місцевого самоврядування та сільських територій в умовах децентралізації; дослідженню міграційних процесів та прикордонних ринків праці; розвитку підприємництва, управління та фінансів в міжнародному контексті, а також розширенню мережі міжнародних зв'язків Інституту із науковими установами країн ЄС. Передбачаються підготовка спільних проектів та публікацій, проведення спільних конференцій, активізація академічної мобільності працівників Інституту, створення спільних дослідницьких груп з метою підготовки та реалізації спільних проектів. Важливою передумовою в реалізації цих завдань є подолання пандемії COVID 19 та зняття/пом'якшення обмежень міжкраїнні поїздки.

ІХ. КАДРИ

На кінець 2020 року в Інституті працювало 111 працівників (з них сумісників – 10).

Серед 71 наукових працівників (сумісників – 8) докторів наук – 21 (сумісників – 6), кандидатів наук – 40 (сумісників – 2).

Середній вік (без сумісників) докторів наук – 52 роки, кандидатів наук – 41 рік, наукових працівників – 43 роки.

Показники підготовки наукових кадрів

У 2020 році докторантами, аспірантами та здобувачами Інституту було захищено 2 докторських дисертації (1 дисертація - докторантом Інституту, 1 - працівником Інституту) та 1 кандидатську дисертаційну роботу - працівником Інституту. Ще 3 докторські дисертації захищено здобувачами Інституту, які були прикріплені в Інституті для підготовки дисертацій на комерційних засадах за індивідуальними угодами.

Загалом у звітному році докторантами, аспірантами, працівниками та здобувачами Інституту було захищено 5 докторських та 1 кандидатську дисертації. Усі дисертації підготовлено в ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». 1 докторську та 1 кандидатську дисертації за спеціальністю 08.00.07 захищено на засіданнях спеціалізованих вчених рад вищих навчальних закладів МОН України, решта дисертаційних робіт захищено на засіданнях спеціалізованої вченої ради Інституту Д 35.154.01 з правом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка».

Відомості про роботу аспірантури та докторантури

Згідно наказів Міністерства освіти і науки України № 816 від 08.07.2016 р. «Про затвердження рішень ліцензійної комісії Міністерства від 08.07.2016 р.» та № 933 від 03.08.2016 р. «Про затвердження рішень ліцензійної комісії Міністерства від 02.08.2016 р.» ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» отримав ліцензії на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти, третій (освітньо-науковий) рівень зі спеціальності 051-Економіка, галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки з ліцензованим обсягом 15 осіб та зі спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування з ліцензованим обсягом 15 осіб. Відповідно до

отриманих ліцензій в Інституті здійснюється підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів через аспірантуру та докторантуру.

У 2020 році на навчання в аспірантуру Інституту прийнято 3 аспіранти за державним замовленням з відривом від виробництва, а саме: 2 аспіранти за спеціальністю 051 - Економіка, галузь знань 05 - Соціальні та поведінкові науки; 1 аспірант за спеціальністю 072 - Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування. Завершили навчання в аспірантурі у 2020 році 2 аспірантки за державним замовленням з відривом від виробництва.

У 2020 році в докторантуру Інституту прийнято 2 докторанти: 1 докторант - за державним замовленням (працівник Інституту) та 1 докторантка - за контрактом. У звітному році завершила перебування в докторантурі Інституту 1 докторантка за державним замовленням (із захистом дисертаційної роботи).

Всього станом на 31.12.2020 р. в аспірантурі Інституту навчається 14 аспірантів, в тому числі: 13 - з відривом від виробництва (за державним замовленням) та 1 аспірантка з відривом від виробництва за контрактом.

В докторантурі Інституту перебувають 4 особи: 2 докторанти - за державним замовленням та 2 докторантки - за контрактом.

Відомості про роботу спеціалізованої вченої ради

У звітному році в Інституті функціонувала спеціалізована вчена рада Д 35.154.01 з правом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». У 2020 році було проведено 7 засідань ради, на яких було: захищено 4 докторські дисертації, прийнято до захисту 2 докторські та 2 кандидатські дисертації. Переатестація дисертацій не проводилась; апеляції не розглядались; колективне рецензування не проводилось; разових захистів не проводилось.

Робота з науковою молоддю

На кінець 2020 р. в Інституті працювало 25 молодих учених, з них 7 аспірантів.

В Інституті функціонує Рада молодих вчених (голова Ради - к.е.н. Мульська О.П.), яка здійснює роботу із залучення наукової молоді до участі у наукових конференціях, круглих столах, науково-практичних

семінарах та тренінгах для молодих вчених, інформує та популяризує різні форми (державні, академічні, міжнародні) підтримки молодих вчених, а також забезпечує співробітництво з радами молодих вчених вищих навчальних закладів і академічних установ, зокрема між Радами молодих учених установ ННК «Економосвіта».

Протягом 2020 року за участю Ради молодих вчених Інституту в Інституті проведено низку заходів із залученням наукової молоді, зокрема:

- V Міжнародна конференція молодих вчених «Перспективи розвитку підприємництва в міжнародному контексті» (Лодзь-Львів, 3.11.2020).
- 2 міжнародні та ссеукраїнська наукові конференції молодих вчених в рамках ННК «Економосвіта».
- 3 науково-практичні семінари для молодих вчених установи.
- подання на конкурси на здобуття грантів та премій для молодих вчених.

У 2020 році молоді науковці Інституту:

- к.е.н. Левицька О.О., к.е.н. Мульська О.П. нагороджені премією НАН України для молодих учених за цикл праць «Дослідження факторів міграції населення в умовах посилення соціально-демографічних загроз України»;
- к.е.н. Лещух І. В., к.е.н.Патицька Х. О. – виконували НДР молодих вчених НАН України «Оцінка інноваційного потенціалу регіонів України в контексті формування стратегій смарт-спеціалізації»;
- к.е.н. Патицька Х.О., к.е.н. Лещух І. В. - виконували НДР в рамках гранту НАН України дослідницьким групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками науки і техніки на 2020-2021 рр. «Розвиток центрально-периферійних взаємодій в регіоні в умовах адміністративно-фінансової децентралізації»;
- к.е.н., с.н.с. Мульська О.П. відзначена премією обласної державної адміністрації та обласної ради молодим вченим та дослідникам;
- д.е.н. Біль М.М. – подання на конкурс із здобуття іменної стипендії Верховної Ради України для молодих вчених;
- к.е.н. Бараняк І.Є. - подання на конкурс із здобуття премії НАН України для молодих учених за цикл наукових праць «Дослідження процесів демографічного відтворення Карпатського регіону в умовах посилення міграційної активності населення»;
- висунення циклу наукових праць «Соціально-економічний розвиток регіонів України: проблеми та напрями нівелювання

диспропорцій в умовах сучасних реформ» та авторського колективу молодих вчених у складі: к.е.н. Мульської О.П., к.е.н. Патицької Х.О., к.е.н. Лещух І.В., к.е.н. Попадинця Н.М. на конкурс із здобуття щорічної премії Верховної Ради України для молодих вчених..

У 2020 році стипендію Президента України отримували: к.е.н. Патицька Х.О., к.е.н. Попадинець Н.М. (по жовтень 2020 р.), к.е.н. Лещух І.В. (з листопада 2020 р.).

Стипендію НАН України отримували: к.е.н. Карп'як М.О., к.е.н. Мульська О.П.

Стажування та навчання в онлайн-форматі у звітному році провели 3 молоді науковці установи (у т.ч. 2 – в закордонних установах).

Підготовка спеціалістів спільно із закладами вищої освіти

У галузі підготовки наукових кадрів діяли 1 багатосторонній договір (щодо створення науково-навчального комплексу «Економосвіта, 2003 р.) та низка двосторонніх договорів з вищими навчальними закладами та науковими установами.

Так, з питань навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти діють договори про співпрацю із Київським університетом права Національної академії наук України (2016), Львівським торговельно-економічним університетом (2016), Українським католицьким університетом (2016). У звітному році укладено договори щодо проходження педагогічної практики та стажування аспірантів із ДВНЗ «Університет банківської справи», Львівським торговельно-економічним університетом та Львівським національним університетом ім. І.Франка. Зокрема, аспіранти Інституту проходили педагогічну практику в ДВНЗ «Університет банківської справи» (квітень – червень 2020 р.).

Також діють угоди про співпрацю: із Львівським національним університетом ім. І.Франка на проведення практики (стажування) студентів (2017);, Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу (2018); з Східноєвропейським національним університетом імені Лесі Українки (2015); Мукачівським державним університетом (2019). У звітному році підписано також договір про співпрацю у сфері підготовки фахівців з Університетом державної фіскальної служби України.

Відзнаки вчених Інституту у 2020 році:

- відповідно до Постанови Президії НАН України № 48 від 12.02.2020 р., за підсумками конкурсу 2019 р., премії НАН України для молодих учених за цикл праць «Дослідження факторів міграції населення в умовах посилення соціально-демографічних загроз України» присуджено к.е.н., с.н.с. Левицькій О.О. та к.е.н., н.с. Мульській О.П.
- з нагоди Всесвітнього Дня науки 16.11.2020 р., за результатами конкурсу, преміями обласної державної адміністрації та обласної ради відомим ученим і знаним фахівцям Львівської області відзначені д.е.н., пр.н.сп. Возняк Г.В., к.е.н., пр.н.сп. Жук П.В. та д.е.н., с.н.сп. Риндзак О.Т., премією обласної державної адміністрації та обласної ради молодим вченим та дослідникам – к.е.н., с.н.с. Мульська О.П.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

У 2020 році Інститут здійснював наукові дослідження, спрямовані на: формування методологічних засад ідентифікації функціональних типів територій України; обґрунтування механізмів ефективного використання потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України; дослідження фінансових детермінант економічного зростання регіонів та територіальних громад в умовах невизначеності; обґрунтування механізмів практичної імплементації концепції smart-спеціалізації регіонів України; оцінювання ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України; розробку механізмів підвищення ефективності управління активами територіальних громад; обґрунтування теоретичних основ та практичних аспектів екологічної безпеки в парадигмі якості життя; дослідження проблем регулювання екологічної безпеки регіонів в умовах децентралізації влади; дослідження структурної трансформації промислового сектора економіки регіонів України; обґрунтування організаційно-економічних форм реалізації потенціалу розвитку переробної промисловості у регіонах України; дослідження процесів структурної трансформації економіки міст Західного регіону України; оцінювання рівня міграційної активності населення Карпатського регіону та моделювання впливу міграції на соціальний та економічний розвиток в умовах глобалізації; дослідження центрально-периферійних взаємодій у регіоні; визначення конкурентних переваг прикордонних регіонів в контексті перспектив їх інтеграції до глобальних ланцюгів доданої вартості; оцінювання інноваційного потенціалу регіонів України тощо.

Виконувалось 19 НДР державної, програмно-цільової та конкурсної, відомчої та госпдоговірної тематик. Зросла частка науково-дослідних робіт конкурсної тематики в загальних обсягах фінансування, виконується проект за грантом Національного фонду досліджень України.

Результати фундаментальних та прикладних досліджень висвітлені у монографіях, наукових виданнях, статтях, доповідях, науково-методичних та експертно-аналітичних матеріалах, апробовані на комунікативних заходах міжнародного й вітчизняного рівнів. Суттєво зросла кількість публікацій науковців Інституту у зарубіжних виданнях та у виданнях, що входять до наукометричних баз Skopus та Web of Science.

В процесі виконання наукових робіт та впровадження їх результатів Інститут координував свою діяльність із Відділенням

економіки НАН України та співпрацював із органами центральної, регіональної та місцевої влади, підприємницькими структурами та неурядовими організаціями.

У сфері видавничої діяльності забезпечено публікацію монографій, наукових та науково-аналітичних видань, наукових доповідей, підготовлених науковцями установи. Підтримується регулярний випуск періодичних наукових видань Інституту – журналу «Регіональна економіка» та збірника наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України», та їх входження до міжнародної наукометричної бази INDEX COPERNICUS.

У сфері міжнародного наукового співробітництва основна увага була приділена підготовці та реалізації спільних проєктів, організації спільних наукових конференцій (в онлайн-форматі), публікації результатів досліджень співробітників Інституту за кордоном.

Розвивалася співпраця з вищими навчальними закладами Міністерства освіти і науки України, зокрема в рамках в рамках науково-навчального комплексу «Економосвіта». Науковці установи входять до складу експертних рад при МОН України та брали участь в експертизі наукових проєктів установ МОН України та державної атестації наукових установ.

Інститут здійснював підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації через докторантуру та аспірантуру (на основі ліцензій на провадження освітньої діяльності на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти).

Кадрова політика в Інституті у звітному році була спрямована на збереження та відтворення кадрового потенціалу для забезпечення високого рівня досліджень. У звітному році в Інституті проведено чергову атестацію наукових працівників. Здійснюється щорічне оцінювання результатів роботи наукових працівників та наукових підрозділів відповідно до розробленої методики. Середній вік наукових працівників складає 43 роки, а докторів наук – 52 роки. Разом з тим, в останні роки спостерігається тенденція щодо зменшення кількості науковців віком до 35 років.

За результатами державної атестації установи у 2020 році наказом Міністерства освіти і науки України від 17.06.2020 № 817 Інститут віднесено до I класифікаційної групи.

Попри позитивні зрушення, актуальним залишається питання фінансового забезпечення діяльності Інституту. Завдяки фінансовій підтримці виконання пріоритетних наукових досліджень за бюджетною програмою 6541230, забезпечено повну зайнятість працівників трьох

наукових підрозділів категорії «А». Надходження до спецфонду від оренди приміщень дозволяє вирішувати питання оплати комунальних послуг, послуг зв'язку, видавничої діяльності. Разом з цим, проблемним залишається питання повної зайнятості працівників інших підрозділів.

В контексті завдань, які ставляться перед економічною наукою в сучасних умовах, особлива увага у діяльності Інституту у 2021 році буде звернута на:

- здійснення на високому науковому рівні досліджень, які відповідають головним напрямам наукової діяльності Інституту;
- активізацію роботи щодо подальшого збільшення частки конкурсної та госпдоговірної тематики, а також грантових коштів з національних і зарубіжних джерел, в загальних обсягах фінансування;
- зростання обсягів публікацій матеріалів досліджень у рейтингових вітчизняних та іноземних наукових періодичних виданнях, а також впровадження результатів досліджень, особливо на рівні центральних органів виконавчої та законодавчої влади;
- розширення мережі зв'язків із науковими установами країн ЄС, активізацію зусиль у питаннях спільної підготовки та реалізації проектів в рамках наукових програм ЄС;
- підготовку наукових кадрів через аспірантуру та докторантуру.

ДОДАТКИ

СТРУКТУРА

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»
(на 1.01.2021 р.)

	Рік утворення	Керівник, прізвище, науковий ступінь, звання	Напрямок досліджень
1	2	3	4
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»	1964 1994	КРАВЦІВ Василь Степанович, д.е.н., професор	Наукові засади розвитку регіональної політики та територіальних суспільних систем; еколого-економічні проблеми та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України, сталого розвитку гірських територій; фінансові ресурси регіону та проблеми його інноваційно-інвестиційного забезпечення; перспективи розвитку транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій; соціально-демографічний потенціал регіонів та міграційні процеси; прогнозування розвитку сільських територій; розвиток виробничої сфери та інвестиційна діяльність в регіонах; формування та реалізація регіональної структурної політики.
1. Відділ регіональної екологічної політики та природо-користування	1980	КРАВЦІВ Василь Степанович, д.е.н., професор	Проблеми екологічної безпеки гірських і транскордонних регіонів та шляхи їх вирішення; теоретико-методологічні засади формування та механізми реалізації регіональної екологічної політики, наукове забезпечення розробки регіональних екологічних програм; обґрунтування стратегії використання природно-ресурсного потенціалу регіону; наукові основи та механізми сталого розвитку гірських територій, екологічні інновації.
2. Відділ регіональної економічної політики	2009	ШУЛЬЦ Світлана Леонідівна, д.е.н., професор	Теоретичні та прикладні аспекти формування та реалізації державної регіональної економічної політики в умовах формування моделі сталого, розумного та інклюзивного зростання; розробка інструментарію організаційно-ресурсного забезпечення регулювання

			регіонального розвитку; аналіз і оцінка економічного потенціалу регіонів та визначення напрямів активізації інноваційної діяльності в регіонах; розробка стратегій соціально-економічного розвитку регіонів та програмно-проектних документів з проблем регіонального розвитку.
3.Відділ просторового розвитку	2005	МЕЛЬНИК Мар'яна Іванівна д.е.н., професор	Теоретичні та методологічні засади просторового розвитку та організації економіки територіально-суспільних систем (ТСС) різних ієрархічних рівнів (громад, міст, районів, регіонів); дослідження інституційних, просторових, економічних, інноваційно-технологічних та структурно-функціональних трансформацій і дисбалансів територіального розвитку; розробка методичних підходів до оцінювання соціально-економічного потенціалу та ефективності розвитку різних ТСС; дослідження сучасних тенденцій розвитку урбаністичних процесів; обґрунтування перспективних напрямів, механізмів та інструментів просторового розвитку, в т.ч. його інституційного проектування; розробка стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку різних ТСС.
– Сектор транскордонного співробітництва	1975	ПРИТУЛА Христина Мирославівна д.е.н., с.н.с.	Теоретико-методологічні засади розвитку транскордонних регіонів та транскордонних ринків в умовах глобалізації світових економічних процесів; прогнозно-аналітичне обґрунтування стратегій підвищення конкурентоспроможності прикордонних регіонів України; розробка спільних стратегій розвитку транскордонних регіонів за участі прикордонних територій України; створення та науково-експертний супровід інформаційно-аналітичних платформ у сфері функціонування транскордонних ринків; розробка систем управління транскордонними екосистемами; дослідження сучасних форм просторової організації економічної діяльності у транскордонному просторі

4. Відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіону	2009	ВАСИЛЬЦІВ Тарас Григорович, д.е.н., професор	Теоретико-методологічні та прикладні засади дослідження проблем людини і середовища її життєдіяльності, відтворення людського потенціалу, формування і реалізації механізмів та інструментів регіональної соціальної та гуманітарної політики, подолання дисбалансів і проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, зокрема у сферах відтворення населення, трудового потенціалу, міграційних процесів, ринку праці та зайнятості.
5. Відділ регіональної фінансової політики	1990	СТОРОНЯНСЬКА Ірина Зіновіївна, д.е.н., професор	Наукові засади формування та реалізації регіональної фінансової політики, фінансово-кредитні механізми забезпечення регіонального розвитку; джерела формування та напрямки реалізації фінансового потенціалу регіонів; особливості управління фінансами територіальних громад та міжбюджетні відносини в умовах реалізації адміністративно-територіальної реформи; моніторинг місцевих бюджетів регіону та оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів.
6. Відділ проблем реального сектору економіки регіонів	1996	ІЩУК Світлана Олексіївна, д.е.н., професор	Розробка моделей оптимізації структури економіки регіонів України на засадах Європейської платформи смарт-спеціалізації; формування системи пріоритетів імпортозаміщення та визначення перспективних напрямків нарощення експортного потенціалу регіонів; обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку машинобудування на основі комплексних оцінок ланцюгів доданої вартості та інвестиційно-інноваційного потенціалу регіонів; розробка регіональних стратегій розвитку будівельної індустрії і транспортно-логістичних систем на засадах міжсекторальної та міжрегіональної взаємодії; створення інформаційно-аналітичної платформи для стимулювання капіталовкладень у реальний сектор економіки, виходячи з пріоритетів регіонального розвитку; розробка економіко-математичних методів та моделей удосконалення виробничого, операційного та фінансового менеджменту на мікрорівні.

ВПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВИХ РОЗРОБОК

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Підготовлено і подано розробок	72	79	76	57	56	56	47	53	55	73
З них впроваджено:	53	60	45	39	39	47	37	37	44	58
<i>в т. ч. на рівні центральних органів влади</i>	23	16	15	9	12	13	12	18	19	19

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Монографії	14	14	20	11	14	11	8	4	12	7
Наукові видання та доповіді	-	-	-	4	6	3	5	8	10	16
Брошури	12	6	8	12	4	3	8	4	3	3
Довідники	3	3	1	-	-	1	-	1	-	-
Підручники	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Навчальні посібники	6	-	-	2	-	1	-	-	-	-
Наукові статті, у т.ч. в Україні	387	402	387	360	266	237	232	223	232	238
за кордоном	13	27	64	77	39	53	46	34	48	70
ут.ч. у період виданнях, включених до наукометричних баз даних	25	27	43	74	123	116	163	152	197	237

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНСТИТУТУ

Рік	Кількість співробітників	Кількість наукових співробітників	Кількість докторів наук	Кількість кандидатів наук
2011	139	77	19	44
2012	138	78	19	44
2013	131	78	18	42
2014	122	77	18	38
2015	114	69	12	43
2016	113	73	14	43
2017	109	70	15	39
2018	113	73	18	43
2019	109	68	16	41
2020	111	71	21	40

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Аспіранти, всього	27	29	21	22	24	21	15	12	15	14
у т.ч. з відривом від виробництва	11	13	9	9	13	13	12	11	15	13
Докторанти	9	8	5	4	4	6	4	2	3	4

ВІДОМОСТІ ПРО ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙ

Роки	Докторанти, аспіранти, співробітники Інституту		Співробітники інших організацій		Разом	
	докторські	кандидатські	докторські	канди- датські	доктор- ські	канди- датські
2011	2	2	3	13	5	15
2012	1	4	1	21	2	25
2013	4	5	2	3	5	8
2014	1	10	1	9	2	19
2015	1	5	-	6	1	11
2016	4	7	2	1	6	8
2017	2	2	2	3	4	5
2018	1	3	-	2	1	5
2019	1	1	2	2	3	3
2020	2	1	3	-	5	1

Обсяг фінансування Інституту за період 2011-2020 рр. (тис. грн.)

Вид тематики	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Фундаментальні дослідження	4165,1	4926,5	5285,1	5203,8	5003,2	3193,5	4184,6	4960,2	4317,6	5920,3
Прикладні дослідження та розробки	1195,4	1446,6	1348,0	1549,3	1476,1	2440,7	3114,6	4798,1	7710,6	6978,0
Договірна тематика	189,0	330,0	47,0	48,5	176,5	250,0	40,0	861,4	1012,6	147,9
Загальне фінансування	5609,5	6703,1	6680,1	6801,6	6655,8	5884,2	7339,2	10619,7	13040,8	13046,2

**КОНФЕРЕНЦІЇ, НАРАДИ, СЕМІНАРИ,
ОРГАНІЗАТОРОМ АБО СПІВОРГАНІЗАТОРОМ
ЯКИХ ВИСТУПАТИМЕ ІНСТИТУТ У 2021 РОЦІ**

Назва	Дата проведення	Місце проведення	Відповідальні за організацію від ІРД НАНУ	Співорганізатори
1	2	3	4	5
Тренінг «Формування цілеспрямованості у молодих науковців»	лютий	м. Львів	Мульська О.П.	Рада молодих вчених ІРД НАНУ, Міжнародна Професійна Асоціація Коучів і Тренерів
Міжнародна наукова конференція «Підприємництво в умовах кризи COVID-19 - уроки на майбутнє»/ «Entrepreneurship in the COVID-19 crisis - lessons for the future»	березень	в онлайн-форматі	Сторонянська І.З., Шульц С.Л., Мицишин І.Р.	Жешувський університет (Польща), Гданьська Політехніка (Польща), Вища банківська школа в Познані (Відділ у Хожуві, Польща), Щецинський університет (Польща), Західнобогемський університет (Чехія), Університет ім. Матей Бела (Словаччина), Національний транспортний університет (Україна)
Науково-методичний семінар для молодих вчених та аспірантів «Методи демографічного прогнозування»	березень	м. Львів	Мульська О.П.	Рада молодих вчених ІРД НАНУ
Науковий семінар для молодих вчених та аспірантів «Проблеми розвитку реального сектора економіки в умовах глобальних змін»	березень	в онлайн-форматі	Ішук С.О., Мицишин І.Р.	Запрошені лектори: проф. Рената Лісовська, проф. Ярослав Ропенга (Лодзький університет, Польща).
Міжнародна наукова конференція молодих вчених «Проблеми	квітень	м. Львів	Мульська О.П.	Львівський навчально-науковий інститут

розвитку фінансово-кредитної системи»				Університету банківської справи», Науково-навчальний комплекс «Економосвіта», Рада молодих вчених ІРД НАНУ
Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих учених «Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи»	квітень	в онлайн-форматі	Мульська О.П.	Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту НУ «Львівська політехніка», Рада молодих вчених Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, Рада молодих вчених ІРД НАНУ
Круглий стіл "Особливості місцевого економічного розвитку транскордонному просторі Україна-Молдова Румунія"/ "Peculiarities of Local Economic Development in Cross-Border Space Ukraine-Moldova-Romania".	квітень	в онлайн-форматі	Притула Х.М.	Інститут сворегіональних студій (Румунія); Центр передового досвіду при Варшавській школі економіки (Польща); Університет Дебрецена (Угорщина); Університет Орадя (Румунія), Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича (Україна); ECSA («E-Institute») (Молдова)
Науковий семінар для молодих вчених та аспірантів «Ефективність бюджетування в органах місцевого самоврядування – методи, інструменти, процедури»	квітень	в онлайн-форматі	Сторонянська І.З., Мицишин І.Р.	Запрошений лектор: проф. Веслава Цапута (Вища банківська школа в Познані (філія в Жожуві)
Міжнародна наукова конференція «Сучасні виклики для підприємництва та	травень	м. Львів (Україна), м. Лодзь (Польща)	Іщук С.О., Мицишин І.Р.	Лодзький університет, Лодзька політехніка, Львівський націо-

розвитку регіонів» / «Modern Challenges for Entrepreneurship and Regional Development»				нальний університет ім. І.Франка, Громадське об'єднання інноваторів управління (м. Лодзь), Центр підприємництва (м. Лодзь)
Наукові читання з питань регіоналістики пам'яті академіка НАН України М.І. Долішнього. Круглий стіл «Сучасний стан розвитку креативних індустрій на регіональному та місцевому рівнях»	травень	м.Львів	Мельник М.І., Щеглюк С.Д.	
Науковий семінар для молодих вчених та аспірантів «Інституціональний аналіз громадських організацій (на прикладі місцевого самоврядування у Польщі)»	травень	в онлайн-форматі	Шульц С.Л., Мицишин І.Р.	Запрошений лектор: проф. Маріола Гжебик (Жешувський університет)
V Міжнародна науково-практична конференція «Територіальний розвиток та регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ»/ «Territorial development and regional policy: current state and guidelines for further reforms»	червень	с. Світязь Волинської обл.	Кравців В.С., Сторонянська І.З., Демченко В.В.	Волинський національний університет ім. Лесі Українки, Західний науковий центр НАН України та МОН України
Міжнародна науково-практична конференція «Потенціал розвитку регіонів в умовах стратегічного розриву – перспектива COVID 19»/ «The potential of regional development in the context of a strategic gap - the perspective of COVID 19 "»	червень	м. Хожув (Польща) – м. Львів (Україна)	Сторонянська І.З., Стадницький Ю.І., Мицишин І.Р.	Вища банківська школа в Познані (філія в Хожуві), Шльонський університет (Катовіце), Львівський національний університет ім. І.Франка

Всеукраїнська науково-практична конференція «Теорія і практика управління в умовах суспільних викликів і трансформацій»	червень	м. Львів	Васильців Т.Г.	Міжрегіональна академія управління персоналом
Науково-практичний семінар: «Протидія відмиванню коштів як чинник забезпечення економічної безпеки регіонів»	жовтень	м. Львів	Мульська О.П.	Рада молодих вчених ІРД НАНУ
Міжнародна конференція «Використання досвіду ЄС у стимулюванні місцевого економічного розвитку в умовах євроінтеграції: кращі практики країн Східного партнерства».	жовтень	м. Львів	Притула Х.М.	Інститут євро-регіональних студій (Румунія); Центр передового досвіду при Варшавській школі економіки (Польща); Університет Дебрецена (Угорщина); Університет Орадя (Румунія), Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича; ECSA («E-Institute») (Молдова)
Круглий стіл «Напрями та інструментарій подолання ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіонів»	листопад	м. Львів	Шульц С.Л.	
Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти та молодих учених «Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України»	листопад	м. Львів	Сторонянська І.З., Мульська О.П.	Львівський торгово-економічний університет

**ПЛАН ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДУ «ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М.І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ» НА 2021 РІК**

№ п/п	Назва видання	Вид видання	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1	2	3	4	5
Книжкова серія «Проблеми регіонального розвитку» Головний редактор серії: д.е.н., проф. Кравців В.С. (ISBN 978-966-02-4252-4)				
1.	Екосистема мистецтва: наукові засади становлення і сучасні практики.	монографія	березень	Давимука С.А.
2.	Чинники та наслідки ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіону.	наукове видання (науково-аналітична доповідь)	квітень	Шульц С.Л.
3.	Територіальний розвиток і регіональна політика. Стимулювання розвитку регіонів на засадах смарт-спеціалізації: бар'єри та механізми імплементації.	наукове видання (наукова доповідь)	травень	Сторонянська І.З.
4.	Pull-середовище міграції ЄС у фокусі відтоку населення з України: моделювання, аналіз зв'язків і чутливості.	наукове видання (науково-аналітична доповідь)	травень	Мульська О.П., Левицька О.О.
5.	Методичні засади ідентифікації активів територіальної громади як основи для її економічного розвитку та фінансової спроможності	наукове видання (науково-аналітична доповідь)	червень	Сторонянська І.З.
6.	Міграційна активність населення Карпатського регіону України: нова емпірика та пріоритети політики регулювання.	колективна монографія	червень	Васильців Т.Г.
7.	Трансформація структури економіки міст Західного регіону України.	колективна монографія	червень	Мельник М.І.
8.	Регіональний розвиток в еру смарт-спеціалізації: досвід ЄС та можливості для України.	колективна монографія	жовтень	Сторонянська І.З.

9.	Інструментарій стимулювання економічної активності проблемних територій (за функціональними типами).	наукове видання (науково-аналітична доповідь)	жовтень	Сторонянська І.З.
10.	Напрями та інструментарій подолання ексклюзивності регулювання соціально-економічного розвитку регіонів.	наукове видання (наукова доповідь)	жовтень	Шульц С.Л.
11.	Функціональні типи територій в регіональній політиці України.	колективна монографія	листопад	Сторонянська І.З.
12.	Фінансові детермінанти економічного зростання регіонів та територіальних громад України в координатах поведінкової економіки	наукове видання (науково-аналітична доповідь)	листопад	Возняк Г.В.
13.	Ексклюзивність регулювання соціально-економічного розвитку регіонів: завдання та пріоритети їх вирішення.	колективна монографія	грудень	Шульц С.Л.
14.	Дегінізація та використання потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України.	колективна монографія	грудень	Мельник М.І.
Книжкова серія «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі» Головний редактор серії: д.е.н., проф. Іщук С.О. (ISBN 978-966-02-4250-0)				
1.	Український товарний експорт в умовах глобальних економічних змін (регіональний вимір).	наукове видання (науково-аналітична доповідь)	липень	Іщук С.О.
Книжкова серія «Транскордонне співробітництво» Головний редактор серії: д.е.н., с.н.с. Притула Х.М. (ISBN 978-966-02-4251-7)				
1.	Інформаційний бюлетень «Інструменти економічного розвитку місцевих громад: кращі практики у сфері транскордонного співробітництва. Серія 3. Транскордонні промислові зони та парки»	брошура (інформаційний бюлетень)	березень	Притула Х.М.

ПЕРІОДИЧНІ ФАХОВІ ВИДАННЯ

Науково-практичний журнал «Регіональна економіка»

1.	“Регіональна економіка”, № 1	березень	Кравців В.С.
2.	“Регіональна економіка”, № 2	червень	Кравців В.С.
3.	“Регіональна економіка”, № 3	вересень	Кравців В.С.
4.	“Регіональна економіка”, № 4	грудень	Кравців В.С.

Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України»

1.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (1/147)	березень	Кравців В.С.
2.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (2/148)	травень	Кравців В.С.
3.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (3/149)	липень	Кравців В.С.
4.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (4/150)	вересень	Кравців В.С.
5.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (5/151)	листопад	Кравців В.С.
6.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (6/152)	грудень	Кравців В.С.

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» у 2020 році: інформаційне видання.
Львів, 2020. 117 с.

Комп'ютерний макет: П.С. Попадюк.

© ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», 2021.

Підписано до друку 22.02.2021 р.
Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Друк на різнографі. Умовн. друк. арк. 6,04.
Тираж 40 примірників

Роздруковано ФОП «Омельченко В.Г.»

м. Львів, вул. Козельницька, 4.